

JUDITH

Comèdia en tres actes

M. Lluïsa Algarra

PRIMER PREMI DEL PRIMER CONCURS DE TEATRE
UNIVERSITARI DE CATALUNYA (TUC) DE 1936

PERSONATGES

JUDITH
EULÀLIA
M. ROSA
DÑA. CARMEN
CRISTINA VILAROL
ÀNGEL
JOAQUIM
ENRIQUET
SENYOR ROMEU
SENYOR LLAVERIA
SALOMON VILAROL
ANTON

Acte Primer

L'escena representa una saleta de confiança arranjada amb gust i quasi bé amb luxe. Dues portes al fons, una altra a la lateral esquerra. A la lateral dreta, balcó que no cal que sia practicable, amb les seves cortines o estors. En el segon terme de la lateral esquerra, un divan multicolor amb coixins arrambats a la paret, i més amunt, a l'abast de la mà del que seu en el divan, a alçària convenient, aquests moderns prestatges encastats, que contenen llibres, figuretes, etc. Al seu costat, una tauleta amb un gerro amb flors, cendrer, un paquet de cigarretes, etc. Una altra taula a la dreta, plena de diaris i revistes, voltada de butaques. Cadires. Tots aquells detalls que s'estimin agradables i escaients. Dreta i esquerra, les de l'actor.

Comença

En alçar-se el teló, D^{ña}. CARMEN llegeix un diari asseguda vora la taula de la dreta, amb les ulleres posades. Prop del balcó, l'EULÀLIA es frega distretament les ungles amb un polissoir. Mare i filla vesteixen vestits de casa molt elegants. Asseguda al sofà o el divan de l'esquerra amb els peus a dalt, M. ROSA fulleja una revista il·lustrada, badallant amb freqüència. El seu vestit, les seves sabates i el seu aire en general són molt «esportius». És una tarda de novembre. Una petita pausa.

CARMEN (tot mirant el diari): Bé, vaja... Es necessita tenir un cinisme...

EULÀLIA: Què passa, mamà?

CARMEN: Aquest «cavaller Misteri», cronista de salons, potser en fa un gra massa en això de prendre el pèl a la gent. Parla amb els termes més encomiàstics de la *soirée* de la Caselles...

M. ROSA: Oh, la, la... Toca ferro...!

Ho ha dit còmicament esverada.

EULÀLIA: Aleshores no hi ha dubte que és un cínic. A veure: llegeix...

CARMEN (llegint): Fixeu-vos: «la festa donada ahir nit per la senyora de Caselles a la seva magnífica residència...»

M. ROSA: Jo també tinc un magnífic raspall de dents... I una magnífica capsa de llustre per a netejar-me les sabates.

EULÀLIA: D'acord. Però, fes la mercè de no interrompre, Maria Rosa... És fastigós aquest vici teu.

M. ROSA: Té raó, no me'n recordava. Els teus vicis són deliciosos.

EULÀLIA: Impertinent! Me'n dono de menys de contestar-te. Continua, mamà.

CARMEN: M'heu fet perdre el punt. Ah, ja ho tinc: «a la seva magnífica residència, obtingué per la seva esplendidesa i meravellosa organització caràcters de veritable esdeveniment, en els anys de la nostra bona societat.»

M. ROSA: Que l'apedreguin!...

EULÀLIA: Fa riure... No havia assistit des de la meua posada de llarg a una reunió més miserable ni més ridícula...

CARMEN: Ni jo, filla, ni jo... I espereu, espereu: això no és tot. També menciona el *buffet*.

EULÀLIA: En té la barra?

CARMEN: Per a donar i per a vendre, Eulàlia... (Llegint) «El *buffet* fou exquisidament servit i tots els convidats en quedaren complagudíssims.»

EULÀLIA: Sandvitxos de mortadella i d'un *foie gras* que semblava ciment. Xampany de tres pessetes l'ampolla...

CARMEN (deixant el diari): La veritat és que fou grotesc, lamentable.

M. ROSA: Pitjor que això, encara, mamà... Avorridíssim!

EULÀLIA: A més a més, estava tot ple de gent «cursi»... Les Maleres, els Gistau, els Camp-Rodó... Feia fàstic..., la majoria no sabien bellugar-se dins del vestit de nit, ni dansar amb gràcia ni fer una partida de *bridge*.

M. ROSA: Ni jugar al tennis una mica bé. És repugnant.

CARMEN: Cada cop ens allunyem més de la distinció i del refinament autèntics. Oh, si haguéssiu vist les reunions, els balls, les festes de la meua època... Quelcom apoteòsic. Una delícia...

Allò era divertir-se!

M. ROSA: No ens facis dentetes, mamà.

CARMEN: Quina esplendidesa!... Quin luxe!... Als *parvuenes*, ni mirar-se'ls. Naturalment acabaven per fugir d'aquell ambient que trobaven massa que no era el seu. (*Sospira*.) Oh, no teníem pas temps les noies d'aleshores per a fer aquesta cara de pomes agres i aquest posat fastiguejat que feu vosaltres.

M. ROSA: Et creiem, et creiem, mamà. Però «les noies d'aleshores» també éreu d'una altra manera. Badàveu per qualsevol bestiesa. Mentre que nosaltres... (*Badalla*.) Pel que a mi es refereix, declaro que ja no hi ha més que unia cosa que em faci obrir la boca: el dentista. Estic de tornada de tot.

EULÀLIA (*mofant-se*): Als disset anys, marrec!... I Jo, doncs, que en tinc vint-i-quatre, què hauria de dir?

M. ROSA Tu? Tu no tens dret a dir res. El mes que ve et cases. No sé pas de què et queixes. L'existència hauria de semblar-te un camí de roses florides un *trassumpte* [sic] del paradís. Esteu, el teu Angelet i tu, a punt de caramel... Especialment tu.

EULÀLIA (*picada, però afectant un posat burleta*): De debò?

M. ROSA: Et fons... Te'l mires amb uns ulls... Sembles una actriu italiana d'avantguerra. (*Riu*.)

CARMEN: No et posis inconvenient Maria Rosa.

EULÀLIA: Deixa-la dir, mamà. La mocosa té enveja.

M. ROSA: És clar que sí. És que trobes que tens poca sort? Primerament, soluciones el problema de l'avorriment. Et cases amb Àngel Maristany, un xicot que és el *sexappeal* personificat, ric, noble, intel·ligent i comprensiu... Sobretot comprensiu. Aquesta qualitat li serà molt útil per a ajudar-lo a suportar les teves rareses..., incalculables com els tresors dels Nibelungs! (*S'alça*.)

EULÀLIA: Ets molt graciosa... Però més valdria que tot aquest ingeni que malgastes per a estar per casa, l'utilitzessis per a «pescar algú»..., d'una manera definitiva. Així no hauries d'envejar-me a mi ni et ficaries en els meus assumptes.

M. ROSA (*amb èmfasi*): Seguiré els teus consells perquè la teva saviesa és infinita. (*Li fa una revel·lació. Després agafa el paquet de cigarretes que hi ha sobre la taula*.) Mira: l'Enriquet s'ha deixat les cigarretes (*les enumera amb delícia*). Són egípcies... Me'n deixes fumar una, mamà?

CARMEN: No et deixo.

M. ROSA (*insinuant una rebequeria*): Només una, dona!

CARMEN: Ni una ni mitja. Ja saps com em desagrada, ho trobo baix, groller, de mal gust...

M. ROSA: I ara, mamà. Una cosa tan suggestiva, tan *chic*, tan cinematogràfica... Fa «vampiresa»... La Judith mateix, fuma molt... (*Transició*.) Per què li permetes a ella que fumi i a nosaltres no, mamà?

EULÀLIA (*irònica*): És que tens interès a assemblar-te a la Judith?

CARMEN: Fas unes preguntes, Maria Rosa... No te n'adones sobrerament del que passa amb la Judith? Fa molt de temps que he renunciat a la meva autoritat sobre ella. Obra de la manera que li dóna la gana.

M. ROSA: Després de tot, per al que li serveix la llibertat! No, no: decididament no l'envejo com a tu, Eulàlia... Ha de portar una existència ensopidíssima. Sempre amb els seus llibrots, rodant qui sap per on, o tancada a la seva cambra. No sé si ja van quinze dies que no m'ha dirigit la paraula.

EULÀLIA: Els que vulguis. Si és neurastènica perduda!

CARMEN: Se l'ha de deixar per impossible! Mai no me n'he preocupat. Sempre m'ha fet l'efecte que de filles només en tenia dues. Ah! I a propòsit! No es pot passar d'avui de presentar-la a l'Àngel... Seria extraordinàriament incorrecte.

EULÀLIA: Les conveniències són a vegades ben imbècils, mamà. Ves què pot interessar-li a Àngel, la coneixença d'una bestiola incivil com Judith.

CARMEN: Malgrat tot, Eulàlia... Tu ho comprens... (EULÀLIA s'arronsa d'espatlles.) Diga-li a l'Anton que vingui, Maria Rosa.

M. ROSA: De seguida. (Va cap a la porta dreta del fons.) I me'n vaig a casa de les Palau a jugar al ping-pong.

EULÀLIA: Trenca'ls la cristalleria de part meva.

M. ROSA: Amb molt de gust... Però no avui. Avui els vull trencar per pròpia intenció.

EULÀLIA: Vés-te'n, vés-te'n, cap verd!

CARMEN: I que no triguís gaire. Crida l'Anton.

M. ROSA: Sí, mamà. (Surt al passadís.) Mira, precisament és aquí. (Dirigint-se a l'ANTON, encara invisible per al públic.) Anton, la mamà et demana... Good bye! (Surt. Es creua amb l'ANTON.)

EULÀLIA: Adéu!... Quina tranquil·litat! Oh! Es posa inaguantable més de quatre vegades!... Li donaria un bolet de gust!

CARMEN (indulgent): Sí... és un crío..., però, no em negaràs que és preferible això... a allò altre. (Enravenant-se lleugerament. Transició.) Bé. Anton...

ANTON: Doña Carmen...

CARMEN.: Escolta... Es tracta d'una cosa important. Ho dic perquè no em surtis després amb que no ho has entès. Es desagradabilíssim haver de repetir les coses.

ANTON (un xic aspre): Ja m'ho penso.

CARMEN: Millor, doncs, si t'ho penses. A més a més, he observat que fa temps que quan et rep-tem, sembla que sentis ploure... O adoptes un posat sorneguer i respons inconveniències... Et prens massa llibertats, sents, Anton? Que faci vint anys que ets a casa, no significa res. S'han de guardar les distàncies.

ANTON: Esta bé, doña Carmen...

CARMEN: Igual que aquest costum de dir-me «Doña Carmen»... T'he repetit cinc-cents vegades que m'anomenis «senyora», i te'm dirigeixis en tercera persona, especialment davant d'estranyes. Queda entès?

ANTON (amb posat de tip): Sí, doña Carmen...

EULÀLIA (irònica): Ja ho veiem...

CARMEN (sospirant): Ets un altre cas perdut, Anton, fill... Més val que anem directament al que ens interessa. Tu saps que quan arriba del carrer, la senyoreta té dos camins per a anar a la seva cambra: per la banda del menjador i per aquí, passant per aquella porta. (Assenyalant la de la lateral esquerra.)

ANTON: Sí... I que sempre tria el camí lliure. Si hi ha gent al menjador, per aquí. Si n'hi ha aquí, pel menjador... No falla... La qüestió és no topar-se amb ningú.

EULÀLIA (a mitja veu i amb menyspreu): L'estúpida!...

ANTON: Psé... Tothom té els seus tapets, senyoreta Eulàlia. Vostè mateixa, quan passa pel costat

dels criats, sembla que s'hagi empassat un estrenyidor [sic]... Ni saluda, ni dóna el bon dia ni la bona nit.

EULÀLIA (*indignada per la «manca de respecte»*): Però, tu ho sents mamà?

CARMEN: Silenci!.. No se't pot sofrir, Anton. Com suposaràs, no t'he cridat per consultar-te respecte al geni de les meves filles. El que vull saber: res més que el que vull saber. Sobren els comentaris. Saps tu a quina hora té per costum arribar a casa la senyoreta Judith, a la tarda?

ANTON: No en té de fixa... Però avui és dissabte. Els dissabtes arriba sempre a la mateixa, si fa o no fa. Ja hauria d'ésser aquí.

CARMEN: Bé, aleshores, afanya't. Tanca i treu la clau de la porta que comunica amb la cambra de la senyoreta Judith, pel menjador. Així no li quedarà altre remei que passar per aquesta saleta.

ANTON: Hum!... S'enfadarà!

EULÀLIA: Que s'enfadi. Serà molt divertit veure com fa esforços per a deixar anar més de dues paraules seguides.

CARMEN: Naturalment!... Mancaria altra cosa! He de parlar-li amb tota urgència i no desitjo anar-la a empaïtar al seu cau. Ja ho saps, Anton, a fer el que t'he dit.

ANTON: Està bé, està bé... (*Se'n va cap a la porta esquerra del fons. Es gira un altre cop.*) Que consti que jo declino responsabilitat, eh?

CARMEN: I si no fossis tan pesat?

ANTON (*anant-se'n*): Perfectament, doncs... Ja veurem què diu... Me la carregaré jo. Per què no la deixen en pau? (*Desapareix.*)

EULÀLIA: És increïble, mamà, que hàgim de recórrer a procediments d'aquesta mena per a dir uns mots a una persona que és de la nostra mateixa família i que viu sota el mateix sostre...

CARMEN: Què hi vols fer? Si des de molt menuda Judith és així!... Una criatura estranya, tancada, insociable... I totes aquestes característiques es refermaren d'ençà la mort del vostre pare... Judith tenia per ell veritable follia... No se'n separava. En canvi, a mi, sospito que no m'ha estimat mai.

EULÀLIA: Judith no és capaç d'estimar ningú, mamà.

CARMEN (*displícit*): Psé!... Si vols que et sigui sincera, tampoc jo m'he amoïnat gaire a esbrinar-ho. Tu tenies quatre anys quan Judith nasqué. Després d'ella i els altres dos següents, vingueren l'Enriquet i la Maria Rosa... No podia pas ocupar-me exclusivament d'ella. A més, ja comprendràs que jo tenia una sèrie de deures socials a complir. En definitiva, que abans de tenir temps de dedicar-m'hi, ja n'estava molt de son pare... Vaig veure la cosa perduda. Sigui dit amb tots els respectes a la seva memòria, filla meva, però el teu pare era un sonat!...

EULÀLIA: Ja, ja!

CARMEN: D'entrada, s'entossudí a posar-li Judith. Aquesta va ésser la primera discòrdia que la criatura va promoure, perquè, és clar, jo m'hi oposava...

EULÀLIA: Quina extravagància!... Així ha sortit ella.

CARMEN (*indignada amb els mateixos records*): Judith!... Sí, sí; estic d'acord també que ella hauria estat d'una altra manera d'haver-la batejat amb un nom... decent. A més, havia d'inculcar-li tota aquella col·lecció de teories absurdes que ell tenia... Aquelles cèlebres teories que intenta exposar-me a mi en els primers anys de matrimoni. Però jo no estava per a cantarelles. Ell ho va comprendre de seguida i hi desistí. A tu també et vaig salvar de la catàstrofe.

EULÀLIA: Gràcies, mamà.

CARMEN: Ja pots donar-me-les. Però a Judith sí que se la féu a la mida del seu gust. La va fer estudiar i llegir una porció de llibres imbècils. Aquí ho tens tot. I les conseqüències: que jo la consideri com una dispesa a casa meva.

EULÀLIA: Bah! Després de tot, si és ximple, que ens amoïni al menys possible.

CARMEN: Sí, tens tota la raó.

EULÀLIA: A mi, no és això, no, el que em molesta. Bon vent! Ni ganes de tenir-hi tractes. El que m'indigna és aquesta suprema indiferència, aquests aires d'emperadriu que em gasta. Es fa la interessant... Es creu superior... Superior!... Quina gràcia!...

CARMEN (*interrompent-la*): Calla!

Apareix JUDITH per la porta esquerra del fons. Vesteix un vestit sastre i du el capell a la mà i uns quants llibres a sota del braç. És una noia de vint anys, aspra, silenciosa i esquerpa: d'ella emana un aire d'infinita tristesa, d'indiferència, de fatiga, de rebel·lió callada, però constant. Té sempre un gest de supèrbia i d'independència, especialment quan se l'ataca.

JUDITH (*travessant l'espai que hi ha entre la porta esquerra del fons i de la mateixa lateral, sense intenció d'aturar-se*): Bones tardes!

CARMEN: Hola!... Un moment, Judith. No vagis tan de pressa. Oi que em faràs la mercè d'esperar-me uns minuts?

JUDITH (*que té la mà al pom de la porta i que s'ha girat un xic estranyada*): Què vols?

CARMEN: Això, que m'escoltis. Tinc necessitat de parlar-te. Però no a tanta distància. No m'agrada cridar: Acosta't.

JUDITH: No et seria el mateix una altra estona, mamà? Tinc els segons comptats i...

CARMEN (*molt seca*): Jo no haig de fer-ne res. Acosta't, et dic. (*JUDITH avança lentament cap al centre de l'escena.*) Em sembla que hi ha encara amb mi una resta d'autoritat per a obligar-te que em paris un xic d'atenció, no trobes? (*JUDITH roman callada.*) Contesta!...

JUDITH (*a mitja veu*): Sí, mamà. És això el que vols que respongui?

CARMEN: Precisament. Ets encara en situació d'obeir-me. Aquesta independència desmesurada de què frueixes, aquest entrar i sortir a les hores que et sembla i obrar sense que ningú et demani compte de res, és una concessió que jo et faig..., atesa la teva manera d'ésser. No vull tenir disgustos: estimo massa la meva tranquil·litat. Però quan jo t'ordeni quelcom, m'has de fer cas, ho tens entès?

JUDITH (*baixet*): Sí, mamà...

CARMEN: Bé, doncs... (*Ja amb la displicència que empra sempre que parla amb JUDITH.*) Ja deus saber que l'Eulàlia és promesa.

JUDITH (*arronsant-se d'espatlles*): No ho sabia...

EULÀLIA: Quines coses de suposar tu també, mamà! Ella no s'assabenta mai de res.

JUDITH: Del que no m'interessa, mai!

EULÀLIA: Oh! No t'imaginis que aquesta indiferència m'omple d'angoixa i de tribulació... Gens, gens, ni mica... Satisfetíssima i encantada de la vida sense el teu... interès.

JUDITH: I jo me'n felicito. (*A D'ÑA. CARMEN:*) T'agrairia que abreguessis. Sacrifico el meu temps per coses importants, però no per sentir agudeses més o menys reeixides.

CARMEN: Sí, jo també ho desitjo. Es casen pel desembre. El seu futur, Àngel Maristany, ha estat

presentat a tota la família... menys a tu. No pot prosseguir aquesta situació, si tenim en compte que la boda és el mes que ve.

JUDITH: No sé per què no. No sóc pas jo la que haig de casar-me amb Àngel Maristany.

EULÀLIA: Afortunadament per a ell.

CARMEN: Tu no entens res de conveniències socials, Judith. Si hi entenguessis, altra cosa series tu. (*JUDITH té un somriure de menyspreu.*) De manera que és absolutament indispensable la teva presentació. Serà avui mateix i aquí, d'aquí a una estona. Pots estar preparada.

JUDITH (*amb accent d'estranyesa*): Preparada?

EULÀLIA: Sí, dona... (*Mofeta*): Et donem temps perquè t'habituis al paper que hauràs de representar: el d'una noia ben educada, sociable, quasi, quasi normal... No et pensis que no ens fem càrrec de l'esforç que això significa per a tu... Però, un dia és un dia!

CARMEN: Exacte. Procura situar-te... Només haurem de sofrir uns instants: els necessaris perquè Àngel no es trobi després amb una cunyada que no sàpiga d'on li ha sortit. Farà la mercè de mostrar-te comunicativa i agradosa: jo no sé fins on arriben les teves possibilitats en aquesta qüestió. Però recorda que es tracta de dues coses tan transcendents com són evitar el ridícul i procurar per la felicitat d'Eulàlia.

EULÀLIA: No diguis cursileries mamà. Cap d'aquestes dues coses tenen transcendència ni preocupen Judith en absolut. No és cert.

JUDITH (*somrient amb indiferència*): De vegades sembles intel·ligent.

EULÀLIA: Ho sóc, tot i no posar cara d'esfinx ni fer-me la interessant pels racons.

Entra ENRIQUET per la porta dreta del fons.

ENRIQUET: Hola, mamà. (*S'inclina per besar-la.*) Quin sant s'ha trencat el coll? Reunió familiar, tenim?

CARMEN: Sí, fill meu. Però no t'espanto. Res de gravetat. (*EULÀLIA riu.*) Havia d'advertir quelcom a Judith. D'on surts tan d'hora?

EULÀLIA: T'has comprat el cotxe?

JUDITH s'ha allunyat cap als estants de llibres i en cerca algun i el fulleja.

ENRIQUET: Sí, que me l'he comprat. És a baix al garatge. Un «Billy» fantàstic. He estat provant-lo tota la tarda amb l'Ernest Serra i en Llauradó. Va que els àngels hi canten. Una delícia!...

CARMEN: Les mateixes paraules de sempre. D'aquí sis dies ja n'estàs tip i te'l vens per dos rals.

ENRIQUET: No, mamà, no! I ara! És el meu, el meu! Apa, veniu-lo a veure. Fora mandra, que la cosa s'ho val.

EULÀLIA: Anem-hi, mamà, anem-hi, abans que ja no hi siguem a temps. (*Van tots menys JUDITH cap a la porta dreta del fons.*) Digues, Enriquet... És una cosa així com el del Marimon?

ENRIQUET: Bah! El meu no pot comparar-se-li. És molt més ràpid. Sembla un llamp!

CARMEN: Un dia te n'aniràs de cap contra un arbre i sortirem tots en el diari.

ENRIQUET: No siguis carconda [*sic*], mamà. És un cotxe seguríssim. N'estic més orgullós que si jo fos el seu pare.

CARMEN: Tens cada ocurrència...

Surten per la porta dreta del fons. En quedar-se sola, JUDITH, s'asseu pensívola i distreta al divan, amb un llibre entre les mans. Resta uns moments immòbil, fins que sent la veu d'ANTON que ha aparegut per la porta esquerra del fons.

ANTON (*avançant amb certa timidesa*): Senyoreta Judith...

JUDITH (*un xic brusca*): Què vols?

ANTON: Senyoreta Judith, he estat jo qui ha tancat amb clau l'altra porta, perquè vostè no pogués passar per allí.

JUDITH: I què?

ANTON: Venia a pregar-li que no s'enutgés amb mi. Ha estat la seva mamà qui m'ha obligat... Jo ja m'hi oposava amb totes les meves forces, ja, però...

JUDITH (*sense mirar-se'*): No has de donar-me excuses. Jo no te les demano. (*Una pausa.*) En definitiva ets tan hipòcrita com tots els altres.

ANTON: Oh, senyoreta, no mereixo que vostè em digui això.

JUDITH: No, si després de tot, no és pas teva tota la culpa. Forçosament ells havien d'encomanar-te alguns dels seus vicis. (*S'alça.*) Em repugna tractar-vos. (*Deixant anar, per fi, el torrent contingut de la seva indignació.*) Per què no han de deixar-me completament tranquil·la, aïllada lluny del seu món grotesc i miserable? Per què? Per què han de barrejar-me amb les seves comèdies imbècils? No és prou gros el suplici d'haver-los de veure cada dia i cada dia haver de passar pel seu costat i cada dia haver de sentir fragments de les seves converses insubstancials?

ANTON: Una mica de paciència, senyoreta Judith...

JUDITH: No vull tenir paciència!... No en prescindeixo jo totalment d'ells? Doncs, que prescindeixin ells també de mi. Però no així, a mitges, com fan ara: totalment! Com si jo no existís. Aleshores jo podria fer-me la il·lusió que no existeixen ells, tampoc.

ANTON: Però, senyoreta, si és la seva família... La seva família!...

JUDITH: No diguis bestieses, Anton. La meva família!... Quina importància, quin valor positiu té això? Perquè no sols és que no m'importin: és que els detesto. I ells experimenten els mateixos sentiments envers mi. M'odien amb un odi sense palliatius, sense atenuants. Per molt menys es deixa de saludar pel carrer un conegut. Per què, doncs, ha d'haver-hi cap mena de lligam entre ells i jo? Per aquesta cosa «accidental» que siguin la meva família?

ANTON: Vostè no pensava així respecte al seu papà que en pau descansi...

JUDITH (*després d'una petita pausa, amb un to de veu fosc i lentament*): Amb el meu pare..., amb el meu pare era completament distint... Jo l'adorava... I ell també a Judith... (*Reaccionant.*) Però ell tampoc els podia veure... Mai m'ho havia dit, però jo ho sabia... L·legia en els seus ulls tot el seu menyspreu i a vegades tot el seu dolor. L'havien fet sofrir. És una altra de les coses que mai podré perdonar-los.

ANTON: Em sembla que vénen. Sento veus.

JUDITH.: Me'n vaig, aleshores... No puc suportar-los: m'irriten!...

Se'n va per la porta lateral esquerra. ANTON desapareix per l'esquerra del fons. Per la dreta, parlen animosament, apareixen D'ÑA. CARMEN, EULÀLIA i ENRIQUET.

ENRIQUET: Bé, què us ha semblat? És o no és una joia?

EULÀLIA: És una joia. Una mena de «Koh-i-noor» amb rodes...

ENRIQUET: M'he lluit triant-lo. Ja us ho deia. Es veu, oi, que tinc bon gust?
EULÀLIA (*mordaç*): Sí, que tu tens bon gust i que la mamà té pessetes. Tot, tot es veu.
ENRIQUET: D'aquesta manera es fa el crèdit, dona. Ah! I a propòsit de pessetes...
EULÀLIA: Prepara't, mamà...
ENRIQUET: Quina alarmista. No n'hi ha per tant. Per mil «pafies» fastigoses...
CARMEN (*esgarrifada*): «Pafies»?
EULÀLIA: «Pafies!»... De qui aprens aquestes expressions tan acadèmiques, Enriquet? De la gent del Ritz?
ENRIQUET: Bé, doncs..., per mil pessetes indecents... Què són per a tu, mami? Una misèria. I en canvi, si sabessis la falta que a mi em fan...
CARMEN: Ah, però..., és que vols que jo te les doni?
EULÀLIA: Doncs, què et creies? Que te les oferia? Tanmateix, a vegades, ets d'una ingenuïtat...
CARMEN.: No fa pas gaires dies que te'n vaig donar mil. El dissabte de l'altra setmana, mira... Mil «pafies»... Jo no entenc el que fas dels diners...
EULÀLIA: Se'ls gasta, senzillíssim!...
ENRIQUET: Has de tenir en compte, mamà, que m'he comprat el cotxe... i que tinc una mà de despeses... A més... a més, Eulàlia es casa el mes que ve...
EULÀLIA (*rient, mofeta*): És que ens vols ajudar a posar casa?
ENRIQUET (*amb tota la barra*): No. És que et vull fer un obsequi.
CARMEN: Aaaaah!...
EULÀLIA: Un obsequi... Aleshores, callo. Però et prego pel que més vulguis que no m'obsequiïs amb unes setrilleres. Les detesto. Qualsevol cosa de noranta-cinc cèntims menys unes setrilleres.
CARMEN (*rient*): Bé, vaja, te les donaré. Et donaré les mil pessetes. Dintre de tot, tens gràcia a demanar-les.
EULÀLIA (*que s'ha apropat al balcó i mira pels vidres*): És clar... L'entrenament... (*Com si es fixés en quelcom del que hi ha al carrer. Transició.*) L'hem feta bona!...
CARMEN: Què passa, Eulàlia?
EULÀLIA: Els Vilarol! La senyora Cristina i el seu marit. Acaben d'entrar a l'escala.
CARMEN.: N'estàs segura?
EULÀLIA: Dissortadament, seguríssima. Ara sí que no en fugim.
ENRIQUET: Quina llauna! Jo me'n vaig...
CARMEN: Nosaltres no podem fer el mateix. Que inoportuns. Jo no els puc resistir. M'ataquen els nervis...
EULÀLIA: I a mi... Si els haguessis vist arribar. Ell anava, almenys, dues passes enrere.
CARMEN: Si allò no és un home. És una bleda!...
EULÀLIA: El prefereixo a la seva muller, encara.

ANTON entra per la porta dreta del fons.

ANTON: Hi ha els senyors Vilarol. Els faig passar aquí?

CARMEN: Sí, però, espera't... Encara no. Primer m'haig de refer. (*Maquinalment es passa la mà pel pentinat.*) Uix!... Ja podrien anar a amoïnar a un altre!...

ENRIQUET: Salvís qui pugui. Adéu!... (Se'n va cap a la porta esquerra del fons. Des de la llinda:) Que us divertíu!

CARMEN: Pots comptar!... (ENRIQUET desapareix rient.) Quan vagis cap a la cuina, ja pots posar totes les escombres al revés Anton, apa, els pots fer entrar. (ANTON es retira. D'ÑA. CARMEN s'alça.) I que no hi ha altre remei que rebre'ls.

EULÀLIA: No hi ha altre remei. Xxt!... Ja són aquí.

Apareix altra volta ANTON per la dreta precedint CRISTINA i SALOMÓN VILAROL. ANTON es retira immediatament. CRISTINA entra bellugant-se molt. És paperera a tot ésser i parla molt de pressa. En canvi, el seu marit fa un posat d'infeliç que inspira compassió. En veure els seus visitants, D'ÑA. CARMEN i EULÀLIA afecten una amabilitat exageradíssima. D'ÑA. CARMEN i CRISTINA es besen efusivament.

CARMEN: Estimada Cristina... Quina sorpresa tan agradable!...

CRISTINA: No ens esperàveu, oi? Teníem tantes ganes de veure-us!... I tu, Eulàlia? (Altres petons sorollosos a EULÀLIA, mentre D'ÑA. CARMEN dona la mà al senyor VILAROL.) Estàs feta una preciositat! Que consti que la visita és per tu!...

EULÀLIA: Honoradíssima, senyora Vilarol... Però em sembla que la mamà no li perdona l'oblit en què ens tenen. No fa pas gaire que se'n queixava...

CRISTINA: Oh, filleta... Si sabessis. No sabem per quin cantó girar-nos. En Salomón ho pot dir, oi, Salomón? (Continua parlant, sense esperar la resposta del seu marit:) Tants i tants compromisos com tenim! No podem pas fer el que volem!...

CARMEN: Bah, bah... Excuses. No hi ha dret de tenir-nos abandonats així... És veritat que el bo es fa sempre esperar, però de totes maneres...

CRISTINA: Però si ja li ho dic, Carmen, ja li ho dic que portem una temporada terrible. És un tràfec, no descansem, és que no descansem. En Salomón ho pot dir, oi, Salomón? (Mateix joc:) I sense humor per a res! Hem tingut en Clo-cló molt malaltet: ens pensàvem que se'ns moria... Quin disgust!...

CARMEN: En Clo-cló?

EULÀLIA: Sí, mamà, és el seu gosset pequinès. No te'n recordes?

CRISTINA: Oh, ha arribat molt greu, molt greu. Hem passat uns dies de trasbals, sense menjar i sense dormir: Pot dir-ho en Salomón, oi, Salomón? (Mateix joc:) Sortosament ara ja és fora de perill. I hem decidit venir aquesta tarda a fer-los una visiteta. Que estan tots bé? I l'Enriquet? I la Maria Rosa?

CARMEN: Han sortit no fa pas gaire estona. Quin greu els sabrà quan s'assabentin que vostès han vingut.

CRISTINA: Oh! I quines criatures tan adorables! I l'altra? Com se diu? Judith, oi? Sempre m'oblido de preguntar per ella. Encara és tan... esquerpota?

EULÀLIA: Encara, encara, senyora Vilarol.

CARMEN: Geni i figura... Això sí que no té pas remei.

CRISTINA: Ves si és estrany!... No se la veu amb vostès ni per casualitat enlloc, enlloc. Una noia tan jove a qui hauria d'interessar alternar, com les altres... Per mi, perdonin-me, però, per mi, que deu ésser una mena de guillardura.

EULÀLIA: Tots n'estem plenament convençuts.

CRISTINA: Ai, sí! Quina pena! (Transició.) I tu quan et cases, bona peça?

EULÀLIA: El mes que ve, senyora Vilarol.

CARMEN: Ells s'entesten que sigui pel desembre... Si no apareixen contrarietats de darrera hora...

VILAROL (*atreuint-se a parlar*): I qui..., qui és el promès?

CRISTINA: Sembles poca-solta, Salomón!... No saps qui és el promès? L'Àngel Maristany, home! El fill dels Maristany! Aquell xicot tan distingit, tan gentil, tan elegant. Quina parella encisadora! A mi aquestes coses m'emocionen: m'emocionen, no puc fer-hi més. Jo sempre he estat molt romàntica!...

EULÀLIA: Sí?

Cristina Molt!... Moltíssim. M'arriba tot al cor, de seguida.

Apareix ANTON per la dreta del fons.

ANTON: Ha arribat el senyor Maristany!...

CRISTINA: Oh! Ell?

CARMEN: Fes-lo passar aquí mateix, Anton.

ANTON es retira.

EULÀLIA: És la seva hora. No es retarda mai. (*Va cap a la porta dreta del fons per a rebre'l. Surt al passadís però no desapareix del tot per al públic.*)

CRISTINA: És ben veritat que el món és dels joves... i dels enamorats... No et fa enveja, Salomón?

VILAROL: Ja se sap, dona! Jo també he estat jove!

CRISTINA: Oh, però, quina diferència!..

Sospira. Per la porta dreta del fons apareixen ÀNGEL i EULÀLIA. Aquesta es recolza suaument al seu braç. D'UNA. CARMEN s'apropa a un timbre o campaneta que hi ha prop del marc de la porta i crida ANTON.

ÀNGEL: Déu vos guardi... Vostès aquí, senyors Vilarol? (*Els dóna la mà cordialment.*) És tota una sorpresa!...

VILAROL: Com anem, Maristany?

CRISTINA: Com desitjava saludar-lo! Quan fa uns moments l'han anunciat, cregui'm, el cor m'ha fet un bot. El volia veure de prop ara que és tan afortunat!

Apareix ANTON per la dreta del fons.

ÀNGEL: Déu em puniria de la manera més terrible si m'atrevís a queixar-me, senyora Vilarol!...

CARMEN (*a ANTON*): Avisa la senyoreta Judith.

ANTON travessa l'escena i desapareix per la lateral esquerra.

CRISTINA: No és necessari manifestar-li com desitjo que siguin molt feliços, i que mai, mai, vingui res a enterbolir la seva felicitat.

ÀNGEL: Reconeputs per sempre, senyora...

CARMEN: I la seva neboda, Cristina? La Roser... No deien que també es casava?

CRISTINA: També, també li manca poc... (*A ÀNGEL i EULÀLIA:*) Però, vagin, vagin vostès a parlar de les seves coses... Si ens en fem càrrec. No calen els compliments. Això que direm ara, no els interessa el més mínim. Els costaria molt fer-ho veure.

ÀNGEL: De cap manera...

EULÀLIA: I ara! Nosaltres gustosíssims. Però vull mostrar a Àngel un llibre nou. Si vostès ho permeten...

VILAROL: Facin, facin...

EULÀLIA s'endú ÀNGEL cap a l'esquerra en direcció als estants dels llibres. Els altres resten asseguts a la dreta parlant en veu baixa.

EULÀLIA: Estàs d'enhorabona, avui...

ÀNGEL: Per què?

EULÀLIA: Tu diràs. No fas més que arribar i et trobes amb aquest parell de pesombres [sic]. I d'aquí una mica et presentaran Judith!... Tot un programa!...

ÀNGEL: Judith? La germana enigma?

EULÀLIA: Més aviat la germana neura. A la mamà se li ha ficat al cap presentar-te-la. Ja l'ha fet anar a cridar. Diu que és incorrecte que estiguem a punt de casar-nos i que encara no coneixis la que ha d'ésser la teva cunyada. Manies... Per mi que sense conèixer-la tens una sort... És del més salvatge i desequilibrat que he vist!...

ÀNGEL: Sí que ha d'ésser molt rara... Amb el temps que fa que tracto els teus, encara no he tingut ocasió de conèixer-la. Únicament sé que tens una germana amb un nom exòtic i intrigant: Judith!...

EULÀLIA: Amb un nom absurd! Tota ella és absurditat i extravagància!...

ÀNGEL: Tinc una curiositat immensa. Estic content que aquesta tarda me la presenteu.

EULÀLIA: Es nota que no saps el pa que s'hi dona. Tindrem una escena violentíssima, desagradable. No sap ni vol saber res de normes socials. És una misantropa!...

ÀNGEL (*compassiu*): Pobral!...

EULÀLIA: No cal que la planyis... N'està molt satisfeta, ella, del seu geni. Es dona una importància!... Ja és aquí!... Mira-la!...

A la porta lateral esquerra apareix JUDITH. En fer-se càrrec de la reunió, instintivament fa un moviment per retrocedir, però es domina i avança unes passes. Tots es giren. Una pausa.

CRISTINA: Calla... Però, no és Judith? La seva filla Judith, Carmen?

CARMEN: La mateixa, Cristina. (*A JUDITH:*) Vine, apropa't... No els recordes?

JUDITH: Tinc una vaga idea. Els senyors Vilarol, no? (*Fredament, sense donar-los la mà:*) Com estan?

CRISTINA: Bé, filleta... Moltes gràcies... I tu? Quasi no et recordava. Ets tan cara de veure.

CARMEN: Et presento, Judith, Àngel Maristany, el promès d'Eulàlia.

ÀNGEL: Tant de gust... (*Li allarga la mà i després d'una petita vacil·lació, JUDITH li dona també la seva.*)

CRISTINA: Ah, però, és que encara no es coneixien?

ÀNGEL (*diplomàtic*): No hi havia hagut ocasió... Però tant és que hagi estat més tard com més d'hora. No és així, Judith?

JUDITH (*somrient, amb una punteta d'ironia*): Efectivament... tant és!...

CRISTINA: I pensar que en Salomón quan es va casar coneixia quasi bé millor tots els de la meva família que a mi...

VILAROL: Oh, aquesta va ésser precisament la causa que em casés. Si t'arribo conèixer bé a tu...

CRISTINA: Calla, calla, comediant. Qualsevol que et sentís. Després que em vaig sacrificar!... Tenia una munió de pretendents: però em vas fer llàstima, i...

JUDITH s'ha separat lentament del grup que parla i s'apropa al balcó mirant abstreta, a través dels vidres. ÀNGEL durant tota l'escena no deixa de mirar-la, encuriósit.

CARMEN: Vaja, Cristina... No es queixi del seu marit. Està mal avesada, vostè...

VILAROL: No sé què més vol. La deixo parlar sempre a ella, que és, com si diguéssim, fer la seva felicitat!...

EULÀLIA: Regni l'harmonia. Res de discussions: són de mal auguri. No et sembla, Àngel?

ÀNGEL (*distret*): Què deies? Ah, sí!... Més val parlar d'afinitats que de divergències matrimonials davant de dos atrevits que volen emprendre la gran aventura.

CARMEN: Volen ara venir a veure el *trousseau* d'Eulàlia?

CRISTINA: Oh, sí; amb molt de gust! (*S'alcen.*) I els presents: en deus haver tingut molts, oi?

EULÀLIA: Moltíssims. Veritables preciositats. Els els mostrarem. Vostès són de confiança. Véns, Àngel?

ÀNGEL: No... Jo encara no he de veure el *trousseau*. Em quedaré a fumar una cigarreta.

EULÀLIA: Tu mateix. Fins després!... (*Se'n va cap a la porta esquerra del fons.*)

CRISTINA: Res m'agrada tant com veure presents de noces. M'emociona, però m'agrada... Recordo que quan jo vaig casar-me...

Desapareixen pel fons a l'esquerra. ÀNGEL encén una cigarreta i s'asseu en una de les butaques, sense deixar de mirar JUDITH. Aquesta, en adonar-se que els han deixat sols, té un moviment que denota les ganes d'anar-se'n.

ÀNGEL: Li prego que no se'n vagi, Judith. Que no te'n vagis. Em dones permís per a tutejar-te?

JUDITH (*amb un arronsament d'espatlles*): Tutegi'm... Si això li dona gust...

ÀNGEL: No és que em doni gust: hi ha una altra raó més poderosa. A tu i a mi ens unirà molt aviat un vincle de parentesc... Serem germans polítics..., i espero que molt bons amics...

JUDITH (*irònica*): N'està segur?

ÀNGEL (*amb fermesa*): Absolutament, completament, segur... A pesar d'aquell expressiu «tant és»... de fa uns moments. «Tant és haver-te conegut tard com aviat: no penso fer cas de tu. No m'interesses...» No és això?

JUDITH: El felicito per la seva penetració..., i per la facilitat amb què interpreta els pensaments dels altres.

ÀNGEL: Gràcies... Però, mira, Judith: jo no em conformo ni em dono per vençut. Jo arribo a tu amb un formidable bagatge de cordialitat i simpatia. No et considero insensible, perquè apreciïs amb indiferència aquesta amistat que t'ofereixo, ni cruel, perquè em deixis marxar portant al cor l'amargantor del meu fracàs.

JUDITH (*sense cedir*): Segurament l'han posat ja amb antecedents respecte a mi... De la meua poca afecció a relacionar-me amb la gent..., i del meu odi a tot el que sigui conversa inútil. Sóc... com ells diuen: no hi ha cap dubte. Ho lamento pel seu optimisme.

ÀNGEL (*lentament*): I què penses tu del meu optimisme? És que el poses en el mateix pla de la indiferència que se t'apropa..., o de la malfiança o de la tafaneria vulgar? Judith, tu ets una

dona com les altres..., amb una ànima com la de les altres... Els camins que hi duen no són tan laberíntics com sembla: només requereixen que hom s'inclini vers ells, disposat a seguir-los... Tal vegada ets com ets, tan sols perquè encara no hi ha hagut ningú que s'hagi aturat a comprendre't...

JUDITH: Ningú s'atura a comprendre a ningú. Dóna massa feina. Més val emprar el temps en un mateix.

ÀNGEL: No, Judith... No tot és egoisme... Has tingut la dissort d'avançar per una ruta solitària, fosca, trista... I totes les ombres han anat penetrant en tu, t'allunyes dels altres perquè creus que ells mai arribaran a interpretar el que sents.

JUDITH: No. M'allunyo dels altres perquè la seva societat em repugna. Perquè els detesto a ells, per ells mateixos. Perquè m'irriten les seves paraules falses i les seves idees buides.

ÀNGEL: Pobre Judith!... Necessites que algú suavitzis, a poc a poc, aquesta amargor intensa. Que desfaci aquest escepticisme cru, que et deslliuri de la teva petita tragèdia espiritual. Aleshores..., aleshores veuràs com en el món hi ha moments d'una joia tan pura, tan sublim, que amb ells sols n'hi ha prou per a redimir-te de tot un dia de sofriment... Que la vida és bonica i que hi ha bellesa i hi ha encís arreu on tu posis els ulls disposada a trobar-los... Que els homes són bons i són generosos pel sol fet d'ésser homes...

JUDITH (*somrient lleugerament i tutejant-lo sense adonar-se'n*): Ets un poeta. Però no m'arribes a convèncer...

ÀNGEL: Jo no intento convèncer-te. Has d'ésser tu mateixa, la que vagi avançant de mica en mica... vers l'alliberament...

JUDITH: Vers l'alliberament? No. No és alliberament haver de suportar els altres, disculpar les seves baixeses, cercar bellesa i cercar encís a totes les nicieses que fan o diuen. Bé, esclavatge...!

ÀNGEL: Hauries de témer més, encara, l'esclavatge d'aquest tirà despòtic que portes en tu mateixa..., que et demana independència costi el que costi, que et tortura, que t'aniquila... Venç-lo, Judith!... Venç-lo!

Per la porta esquerra del fons apareixen una altra vegada CRISTINA, D'ÑA. CARMEN, EULÀLIA i VILAROL.

CRISTINA: Una meravella...! Una veritable meravella! Quines coses tan meravelloses! Oh! Estic realment emocionada, oi, Salomón? Que per molts anys en puguis fruit, estimada Eulàlia...!

EULÀLIA: Moltes gràcies, senyora Vilarol, en vida de vostè!...

CARMEN: La veritat és que hem volgut fer les coses com calia... No hem mirat prim. (*EULÀLIA s'aparta i es reuneix amb ÀNGEL.*) És la primera filla que se'm casa.

EULÀLIA (*a part a ÀNGEL*): Què? Què me'n dius? És o no és una estúpida?

ÀNGEL: No, Eulàlia... És un altre defecte el seu encara més perillós, més inexorable.

EULÀLIA: Quin?

ÀNGEL: Massa intel·ligència...

EULÀLIA s'arronsa d'espatlles.

TELÓ I FI DE L'ACTE PRIMER

Acte Segon

Hall de la torre d'Àngel Maristany, al poble estiuenç de Vilaflorida. Porta ampla al fons, oberta, que dóna al jardí. Unes altres dues a la lateral dreta. Se suposa que la del primer terme condueix al menjador i la segona a les cambres altes. A la lateral esquerra, únicament un gran finestral o tribuna des del qual es divisa part del jardí i se suposa que també la carretera. Una petita finestra al fons a la banda dreta de la porta. Moblament senzill i elegant, compost per una tauleta a l'esquerra prop de la tribuna, rodejada de butaques i cadires. Una altra taula a la dreta amb un gerro amb flors, revistes, etc. És una tarda de la darrerria de setembre.

Comença

A escena, asseguts al voltant de la tauleta de l'esquerra, parlant amb animació, M. ROSA, JOAQUIM i ENRIQUET. Repenjada a la llinda de la porta del fons, i mirant distretament a fora, sense barrejar-se en la conversa, JUDITH.

M. ROSA: Doncs, mai diríeu, mai diríeu quin és l'esport que s'endú totes les meves preferències!

JOAQUIM: Suposo que t'estaràs preparant per a deixar anar una cosa ben rara... Ens donem, Maria Rosa, ens donem... Per l'amor de Déu no ens facis rumiar.

M. ROSA: Oh! Teniu una imaginació menyspreable! No costa gens, gens... És el més sublim, el més apassionant, el més meravellós dels esports...

ENRIQUET: Ah, ja ho sé. El parxís!...

M. ROSA: Vés a passeig!... Presumeixes d'ésser poca-solta... El rugbi, home, el rugbi...

ELS DOS: Aaaah!...

M. ROSA: El rugbi, sí senyor... El més sublim, el més apassionant i el més meravellós dels esports. No retiro res... El baló que salta, un que l'arreplega i arrenca a córrer, el fan caure, rodolen tots per terra, un damunt de l'altre...

JOAQUIM (*molt seriós*): Una delícia. Especialment si es tenen assegurats els braços, les cames i la base del crani...

M. ROSA: Però si és precisament en el perill on resideix la veritable emoció!...

JOAQUIM: On? En això de pensar: «Et trencaran el cap? No te'l trencaran?» Moltes gràcies. Més m'estimo emocionar-me veient pel·lícules d'en Boris Karloff.

M. ROSA: Bah! Tu tens la sang d'orxata. I ets un burgès carregat de romanços... T'agraden tot de coses *démodées*, cursis i avorrides: la poesia, la pintura, la música...

JOAQUIM: I a tu, no?

M. ROSA: A mi? Escolta, fes-me la mercè de no insultar... Jo encara no t'he dit rinoceront...

ENRIQUET: Doncs, digues-li i estareu en pau...

JOAQUIM: Deus haver canviat d'aficions en el que va d'estiu..., perquè el que és aquest hivern passat, t'he vist en una sèrie de recitals poètics... I al Liceu cada dos per tres. Com s'explica?

M. ROSA: Visca la ingenuïtat!... Tenia vestits de nit bonics per estrenar, infeliç... No faig com l'Eu-làlia, jo, que diu que va al Liceu perquè li agrada l'òpera i s'emporta una agulla per punxar-se

quan noti que té ganes de fer becaines... I d'ençà que és casada, més. Com que Àngel és un altre... intel·lectual...

JOAQUIM: I home d'esperit selectíssim... No et càpiga cap dubte.

M. ROSA: Em sembla que d'això ens queixàvem... Els homes d'esperit selectíssim acostumen a ésser insuportables. A l'Eulàlia li fa llegir llibres d'en Rabindranath Tagore i escoltar música de Haendel i de Beethoven a tot estrop, que no sé com la pobreta ho pot resistir. És clar que ella en té la culpa, mira. Per seguir-li el corrent, fa veure que li agrada.

JOAQUIM: I fa molt bé. Aquest és un sistema immillorable per conservar la felicitat: procurar per una homogeneïtat de pensament.

JUDITH avança al mig de l'escena i s'apropa al grup.

M. ROSA: Deixa't, deixa't d'històries. M'ataca els nervis això de: «Què has dit, maridet? Blanc? Doncs, blanc!... Ah, no? Negre, reiet del meu cor? Negre, apa!» Quina repugnància!... Tant que se les donava Eulàlia d'independent!...

ENRIQUET: Però si està pel seu marit que no hi veu de cap ull!...

JOAQUIM: I no fa ni dos anys que són casats, Maria Rosa... Això encara és lluna de mel!...

M. ROSA: I què té a veure? De seguida renunciava jo, ni en plena lluna de mel, a tenir un criteri propi! Amb batusses o sense batusses, jo tindria criteri propi.

JOAQUIM: No pots imaginar-te, Maria Rosa, el mal efecte que fa una casada de nou amb un ull de vellut.

ENRIQUET: ...com si hagués celebrat un partit de rugbi.

Tots riuen.

JOAQUIM: Què n'opina de tot això, vostè, Judith?

JUDITH: Jo? Em sembla que no sóc pas la persona més indicada per opinar... D'aquestes qüestions, no hi entenc gens.

JOAQUIM: Oh, no s'excusi així. Seria interessant conèixer la seva idea. Es tracta senzillament d'aquest problema: per la felicitat s'ha de renunciar una mica al propi orgull? S'ha de canviar de manera de pensar?

JUDITH (*arronsant-se d'espatlles*): En general, ningú mereix que ningú canviï per ell, de manera de pensar.

JOAQUIM: Però ens referim a un cas concret: Àngel. Ho mereix Àngel?

JUDITH: Àngel sí... Però Àngel és una excepció, Joaquim. No n'hi ha gaires com ell.

M. ROSA: Àngel és com tots! Tan dèspota com tots... Quin fàstic de dominadors!...

ENRIQUET: En alguna cosa s'ha de conèixer la superioritat del sexe. (*Ha estat mirant cap a la tribuna quan ha dit això. De seguida*.) Fixa-t'hi, Maria Rosa... Aquelles de la carretera no són les Rufau?

M. ROSA: Sí, sí que les són. Oh! I precisament les volia veure per preguntar-los si anirien al Casino aquest vespre! Vaig a trobar-les. (*Es dirigeix cap a la porta del fons.*) I així vosaltres podreu parlar de filosofia fins que Descartes i Leibniz es remoguin a la seva tomba...

ENRIQUET: Vinc amb tu. Au, corre.

Desapareixen apressadament per la porta del fons. Se sent cridar M. ROSA: «Memé, Suzi, espereu!». Resten sols a escena JOAQUIM i JUDITH. JUDITH s'asseu. Una pausa.

JOAQUIM: Melangiosa?

JUDITH (*somrient*): No... Per què no intenta saber-ho sense necessitat de preguntar?

JOAQUIM: Reconec a l'avançada la inutilitat dels meus esforços. Vostè és un misteri massa gran per a mi, Judith!...

JUDITH. Jo, un misteri? (*Burleta.*) Per l'amor de Déu, li prego que no faci experiments amb la meva pobra credulitat. Això de sentir-se anomenar *misteri*, és massa afalagador perquè hom es resisteixi a prendre-s'ho seriosament.

JOAQUIM: No se'n rigui, Judith... Vostè em dóna a vegades... no sé... la sensació d'un gran pensament que ha agafat forma femenina. Un pensament llunyà, profund, intens... i senzillament i espantosament inaccessible per a mi.

JUDITH: Vaja, no s'entesti ara a trobar-me coses estranyes. Ara precisament que m'he tornat tan... «normal», segons l'opinió de tothom..., que he millorat d'una manera tan palesa... Si m'hagués conegut un any i mig enrere...!

JOAQUIM: Déu meu! Aleshores és segur que la meva preocupació hauria ascendit fins a enamorament.

JUDITH (*riu*): Ja és un gust. Però també és segur que el seu entusiasme hauria durat molt poca estona... Ni arribar a resistir dos o tres rebufts dels meus.

JOAQUIM: Seriosament... Vostè era així, Judith?

JUDITH: Seriosament. No li ho han explicat? La meva neurastènia era a casa com una mena d'institució. Una institució desagradable i universalment odiada, però institució a la fi. Em donaven més importància aleshores, que ara, cregui'm. Conseqüències de perdre l'originalitat!...

JOAQUIM: I quina va ésser la causa del canvi? Què va girar així el seu caràcter?

JUDITH: Em vaig convèncer que aquella lluita aferrissada que mantenia jo contra el món exterior era inútil, eixorca... Jo no en sortia beneficiada... Donava massa feina, costava massa... Recorda l'utilitarisme egoista de Hobbes?

JOAQUIM: Sí. «És tan sols per ésser respectat que l'home respecta. Posant en lloc segur els privilegis dels altres, hi posa també els seus propis privilegis». No és això?

JUDITH: Exactament!...

JOAQUIM: I vostè va aplicar-ho al seu cas.

JUDITH: Sí, vaig pensar: aquesta pugna és molt heroica..., però molt fastigosa. Procura sentir indiferència pels seus defectes; no és just que per tares d'ells, t'amarguis tu la vida. Suporta'ls. Et suportaran...

JOAQUIM: Així la seva metamorfosi no equival a una conversió.

JUDITH: No, realment no m'he convertit pas. Els meus principis prossegueixen immutables. Però, ja veu: estic estiuellant a la finca de la meva germana casada, m'he reconciliat quasi bé amb els meus familiars; faig vida sociable, parlo, somric... Oh, això significa quelcom. Ells només veuen això: el ressort de la meva actitud no van a cercar-lo, perquè no els interessa. Els esgarrifa profunditzar.

JOAQUIM: I aquest pelegrinatge pel camí de la conformitat és obra exclusivament seva?

JUDITH: No. Si no hagués estat per Àngel, jo mai, i amb les meves pròpies energies, hauria pogut allunyar-me de la desesperació. Perquè era una terrible i cruel desesperació... A ell dec aquesta mena de repòs, de pau... És el més noble i comprensiu dels homes. L'únic ésser a qui es pot consagrar tota la confiança.

JOAQUIM (somrient): Una excepció?

JUDITH (somrient també): Sí, Joaquim... Una excepció admirable.

Entren pel fons ENRIQUET i M. ROSA.

ENRIQUET: Ja hi som tots altre cop!

M. ROSA: Què? Encara filosofeu, setciències?

JOAQUIM: Encara, encara... I no hem fet altra cosa, cap de pardals.

M. ROSA: Està bé, està bé... Pitjor per a vosaltres. No en parlem més. Sabeu? Ja m'he assabentat del que volia. La Memé, aquesta nit, lluirà una encisadora *toilette de marrocaïn* blau clar amb dues gardènies a l'escot.

JOAQUIM: Ja sé com les gasta la Memé en matèria d'escots. Portarà les gardènies a la cintura.

M. ROSA: *Blagueur!* Ets una mica massa càustic, Quimet. Si no fos per això, probablement m'hauria enamorat de tu.

JOAQUIM: Oh, ja, ja!... Si precisament l'ésser càustic m'ha salvat sempre d'una sèrie de calamitats.

Tots riuen.

M. ROSA: Calla, calla... Què més voldries tu! I la Suzi, com ha dit que aniria la Suzi, Henry?

ENRIQUET: De *glacé*, dona. No te'n recordes?

M. ROSA: Ah, sí. De *glacé* color xampany..., amb una llaçada molt ampla de vellut negre... Una meravella, segons la mateixa Suzi.

JUDITH: Vesteixen amb gust.

M. ROSA: Psé! Corrent. Els manca una mica de *chic*...

JOAQUIM: I de sentit comú. Ja són dues coses.

M. ROSA: El sentit comú rai. Per què es necessita? Si es pogués lluir com es llueixen una creació de Paquin, un solitari com un cigró o una habilitat especial per muntar a cavall..., encara! Però tal com és, qualitat invisible, el menyspreo olímpicament.

JOAQUIM: *Olé!*

JUDITH: I que sense sentit comú es viu molt més tranquil, oi? (*S'alça.*) Bé, me'n vaig a la meva cambra. Haig de fer una pila de coses. Fins ara. I no us baralleu gaire.

JOAQUIM: No tingui por.

M. ROSA: Dignes, Judith...

JUDITH (*a la llinda de la segona lateral dreta*): Què vols?

M. ROSA: Penses anar al Casino aquest vespre?

JUDITH: Quasi segur que no hi aniré.

M. ROSA: Aleshores..., em deixaràs la teva capeta de pell de marta?

JUDITH: Sí, dona, sí. Per això no t'amoinis. (*Desapareix.*)

M. ROSA (*criant*): Què Déu t'ho pagui! (*Als altres, mig burleta:*) Heus ací els miracles que pot fer un home comprensiu... Perquè tot és obra d'Àngel. (*Rient.*) Ens ha girat Judith com una mitja!

ENRIQUET: I bé que sí. No se la coneix...

M. ROSA: Arriba fins a l'amabilitat. Qui ho hauria dit!... Aparèixer el cunyadet a escena i canviar-se-li el geni fou tot u. No sé el que deuria dir-li el primer dia que la va veure.

ENRIQUET: Que li caigué en gràcia...

M. ROSA: Oh! Ja saps tu com era Judith. No li queia en gràcia ningú. Devia succeir quelcom d'ex-

traordinari, per donar lloc a una amistat tan entranyable.

JOAQUIM: Amb caràcters com el de Judith, això succeeix freqüentment... Es passen la vida fent l'esquer, amb tothom, però un error d'ells o dels altres, i tot d'un plegat, de vegades irracionablement, es confien a una persona determinada, s'hi lliuren...

M. ROSA: Però tu no saps com! És una adoració el que sent per Àngel... Se li llegeix als ulls. El venera com a un semidéu. (*Rient.*) És divertidíssim!...

ENRIQUET: I tenen uns colloquis...

M. ROSA: Fa uns quants dies, des del caminet, vaig veure que ells dos eren asseguts a la glorieta, parlant... Jo tenia una curiositat immensa per saber quin era el tema de les seves converses tan freqüents. M'hi apropo de puntetes, m'amago darrere, als rosers...; i als cinc minuts ja badallava!

JOAQUIM: Què deien?

M. ROSA: Afortunadament ja no me'n recordo. Però eren coses d'aquelles que fan agafar mal de cap. Me'n vaig anar a prendre una aspirina.

ENRIQUET: Quina desil·lusió!...

M. ROSA: Parlaven. Em va desfer tant platonisme. Però no creguis que me'n fii gaire. Jo de l'Eulàlia no les tindria pas totes.

JOAQUIM: Quines coses dius, Maria Rosa...

M. ROSA: No siguis poca-solta. No t'escandalitzis per això. Ja sabem on van a parar tots els platonismes.

Se senten les veus d'EULÀLIA, del senyor ROMEU i del senyor LLAVERIA, que van apropant-se.

ENRIQUET: Cal·leu, que vénen...

M. ROSA (*mirant cap a la primera porta de la dreta*): El senyor Llaveria, el senyor Romeu i Eulàlia. Ma germana els ha ensenyat la casa. Ara amb en Llaveria riurem una estona. És l'individu més enze que he conegut...

ENRIQUET: L'altre dia m'explicava aventures de quan era jove. N'hi havia per llogar-hi cadires. Deia que havia tingut tractes amb una persiana estupenda.

JOAQUIM: Una persiana? Què significa?

ENRIQUET: Doncs, una senyora nascuda a Pèrsia. (*Tots riuen.*) Sssst!... Silenci. Ja són aquí!... (*Surten els esmentats per la lateral primera.*)

ROMEU: No es pot negar que tot això és obra de vostè, Eulàlia. Sense necessitat de rumiar gaire s'hi coneix la seva mà! Quina exquisidesa!... Quin bon gust!...

EULÀLIA: Moltes gràcies, senyor Romeu, però no n'hi ha per tant.

LLAVERIA: Està molt bé, molt bé... Només hi trobo a mancar una cosa. Mai diria què?

EULÀLIA: Què?

LLAVERIA: Mitja dotzena de guerrers ben repartidets.

EULÀLIA: De guerrers?

ROMEU: Sí, vol dir armadures.

LLAVERIA: Això, armadures..., fan molt bonic. I no deuen costar pas gaire cars. Es compren en algun antiquari i com que ja són vells, et costen menys diners. Caram! Caram! En Quimet! Com va això, noi? (*Li dona la mà.*)

JOAQUIM: Com està? (*Dóna la mà també a ROMEU.*) Encantat de veure'l, senyor Romeu.

ROMEU: Se'l saluda, jove. Vostè aquí també fruit d'una agradosa companyia...

JOAQUIM: Realment, em sembla que no sóc pas digne de llàstima...

M. ROSA: És un hipòcrita, senyor Romeu. No fa pas gaire estona que deia que se'n volia anar perquè ja havia sentit prou bestieses.

ROMEU: Bah! No m'ho crec, no m'ho crec... Trapelleres seves, Maria Rosa. Vol que li regalem les orelles... Nosaltres hem estat veient la casa que Eulàlia ha tingut la gentilesa de mostrar-nos. És una meravella, oi, Llaveria?

LLAVERIA: Sí, molt, molt bonica. És una pena això dels guerrers. I n'hi hauria prou amb mitja dotzeneta...

ROMEU: Deixa estar en pau els guerrers, Llaveria. Encara com no se t'ha ocorregut proposar les mòmies egípcies com a motiu d'ornamentació...

Tots somriuen més o menys discretament. LLAVERIA s'arronsa d'espatlles.

EULÀLIA: Fa molt de temps que és ací, Joaquim?

JOAQUIM: Ja fa una estoneta.

EULÀLIA: I Judith?

M. ROSA: Se n'ha anat a la seva cambra. Ha dit que havia d'endreçar unes coses.

EULÀLIA (*quasi imperceptiblement sarcàstica*): Ja, ja... (*Transició.*) Què? Estan molt animats per a aquest vespre, sembla que la festa del Casino serà lluidíssima...

ROMEU: Veure'm..., veure'm... La meva dona no sap què fer: si anar-hi o no anar-hi. Ja saben com és ella.

EULÀLIA: És possible!...

ROMEU: Està molt desanimada, molt!...

EULÀLIA: Se l'ha d'animar, doncs... És precís convèncer-la.

M. ROSA: I tant!... Una festa tan divertida!...

ROMEU: Més valdria que totes aquestes coses les hi diguessin a ella mateixa... Què els sembla? La nostra casa està a dues passes.

EULÀLIA: Per mi, encantada. Si no els ha de molestar...

ROMEU: Per favor!... La meva dona tindrà molt de gust a rebre'ls...

LLAVERIA: I dóna bo de passejar en aquesta hora.

M. ROSA: El senyor Llaveria, sempre tan just i encertat. Apa, anem-hi tots. Tū també, Joaquim. Oi que ens deixa venir en corporació, senyor Romeu?

ROMEU: No faltaria més. A les seves ordres.

M. ROSA: Som-hi, doncs!... (*Es disposen a marxar. Parlen entre ells animosament.*) Mireu qui arriba! El nostre mai prou estimat i lloat germà polític!

Entra ÀNGEL pel fons i li fan una mena d'ovació.

ROMEU: Carai, quina sorpresa! No es veu pas sempre que es vol aquest home enfeinadíssim...

LLAVERIA: Com va això, Maristany?

ÀNGEL: Ja ho veu, senyor Llaveria... Com està, com està, senyor Romeu? (*Els dóna la mà. Després, picant l'esquena de JOAQUIM, amb cordial familiaritat.*) Hola, Joaquim!...

ROMEU: Ja ens ha dit la seva senyora que havia anat a fer una visita als conreus de dalt... Està bé, home, està bé. Propietaris així que s'amoinen i es preocupen, és el que es necessita. Com ho ha trobat?

ÀNGEL: Millor del que em pensava. Però no es pot perdre de vista... Hi ha collites magnífiques en perspectiva.

M. ROSA (*sospirant*): Has nascut per a pagès, cunyadet.

ÀNGEL (*rient*): I tu per a perruquer. Caram, i ara que me n'adono!... Quina reunió tan nombrosa. Es tracta d'una conspiració?

ROMEU: Quasi. S'ha d'anar a convèncer la meua dona que és absolutament indispensable assistir a la festa del Casino aquest vespre. Vostè, naturalment, s'afegirà a la colla...

ÀNGEL: Així, tan d'imprevist, senyor Romeu...

M. ROSA: Formaràs part del «clam», cunyadet. No et fa il·lusió?

ÀNGEL: N'hi ha per fer il·lusió. Però vostès em disculparan aquesta vegada, no sóc en condicions de fer cap visita.

EULÀLIA: És aquí mateix, Àngel... Vine...

Tots hi insisteixen.

ÀNGEL: No, no, és inútil. Moltes gràcies, però no puc. Estic fatigadíssim. He estat treballant allà des de molt d'hora i tinc ganes de rentar-me i canviar-me de roba.

EULÀLIA (*insistent*): T'esperem..., apa, cuita!...

ÀNGEL: No, no..., aneu-vos-en vosaltres. No em necessiteu pas, em sembla. Vull reposar un xic. Recorda que aquesta nit s'ha de fer el tronera.

M. ROSA: No el preguin més, senyors, no el preguin més! Són infructuoses aquestes temptatives d'ésser més testarruts que ell. Completament infructuoses. Ell bat el rècord!...

ENRIQUET: Ara, ara...

ROMEU: Si és així...

JOAQUIM: Si està cansat, més val que es quedi a reposar...

LLAVERIA: I tant! Jegui una estona, Maristany. No hi ha res més bo que jeure.

ÀNGEL: Els agraeixo infinitament la seva comprensió. I ara, amb el seu permís... Presenti els meus respectes a la seva esposa, senyor Romeu.

ROMEU: No ho descuraré. Fins aquest vespre. Què? Anem?

TOTS: Sí, sí...

Surten pel fons. ÀNGEL s'ha dirigit lentament cap a la porta lateral. EULÀLIA, vacil·lant, tement que ÀNGEL li fugi, atura els altres que queden formant un grup xerraire i animat al jardí, davant de la porta del fons.

EULÀLIA: Em permeten un brevíssim moment? M'he oblidat de dir-li una cosa al meu marit.

ROMEU: Faci, faci, Eulàlia.

Ella es dirigeix apressadament cap a ÀNGEL.

EULÀLIA: Àngel!...

ÀNGEL: Què vols, Eulàlia?

EULÀLIA: T'haig d'avisar que aquesta actitud teua no és gens correcta. Hauries de venir a can Romeu.

ÀNGEL (*somrient cordialment*): Ja he donat les necessàries raons per a excusar-me, Eulàlia. Em sembla que són suficientment poderoses.

EULÀLIA (*quasi brusca*): No. No ho són... A pesar d'elles, fas un paper ridícul, negant-te a acompanyar-nos.

ÀNGEL (*fent els possibles per a dissimular la seva impaciència*): Estimada, estic fatigadíssim i sense ganes de fer visites de compliment. Aquesta, almenys, és una veritat com un temple que assimila tots els papers ridículs.

EULÀLIA: Tot el dia fora de casa, sense veure'm. I quan tornes, encara fas aquest tipus de desmenjament... Hauries d'acompanyar-me on fos, ara, per pagar-me totes aquestes hores que hem estat lluny l'un de l'altre. Però ets un egoista... Què se te'n dona que jo m'hagi avorrit tot el dia aquí, com una ostra?

ÀNGEL: Oh, Eulàlia!...

EULÀLIA: Si tu no véns, no hi vaig jo tampoc. M'estaré aquí amb tu...

ÀNGEL: Ara que has dit que hi anaves? Ha desaparegut el teu temor als papers ridículs?

M. ROSA (*des de fora*): Que no véns Eulàlia?

ÀNGEL: Veus? Et criden... T'estan esperant... No siguis criatura... Apa, vésh-hi... (*La besa al front*)

EULÀLIA (*després d'un moment de vacil·lació, bruscament*): Està bé... (*Se'n va a reunir amb els de fora.*) Quan vostès vulguin. Anem-hi?

Desapareixen tots pel fons en direcció a l'esquerra. ÀNGEL resta sol a escena. La travessa i s'apropa a la tribuna, com si contemplés allunyar-se la colla. S'asseu en una de les butaquetes, encén una cigarreta, sempre abstret i pensador. JUDITH surt per la segona dreta i en adonar-se que només hi ha ÀNGEL, s'hi apropa silenciosament, tocant-lo amb suavitat a l'espatlla.

JUDITH: Estàs sol?

ÀNGEL (*s'estremeix fortament; es gira*): Ah! Ets tu, Judith! No t'he sentit arribar. Estudies per a espectre?

JUDITH: No. Tot és culpa d'aquest calçat estiüenc. Sola de goma. Veus? (*Mostrant-l'hi.*) Són fora tots?

ÀNGEL: Sí.

JUDITH: On han anat?

ÀNGEL: A casa d'en Romeu. Calia animar la seva senyora per a la festa d'avui.

JUDITH (*asseient-se i somrient*): Una altra insociable. Abans em pensava que jo era l'únic exemplar de misantropia, Àngel... Però ja en van sortir més. La senyora Romeu, tu...

ÀNGEL (*com si li haguessin atrapat un secret*): Jo?

JUDITH: Sí, tu, tu... Ara fa un moment que he entrat, sense que tu em sentissis, tenies... tenies tot l'aspecte del que frueix del silenci i de la solitud com d'un plaer únic i meravellós. No has volgut anar amb ells: has preferit quedar-te sol...

ÀNGEL: Desitjava una mica de tranquil·litat per uns minuts, Judith... Estava tan cansat...!

JUDITH: I sabies que la tranquil·litat només podies trobar-la a soles amb tu mateix. No t'ho deia jo? Com que és veritat... A soles amb un mateix...! Quan no ens rodeja gent que no ens comprèn ni comprenem, quan no necessitem fer-nos càrrec de la neciesa o de la dolenteria dels altres...

ÀNGEL: És molt trist sentir-te parlar així, Judith. Tens un concepte errat del món. La gent és bona i comprensiva i generosa...

JUDITH: No. Tu sí... Tu sí que ets bo, comprensiu i generós, i et penses que tothom és com tu. Els altres..., els altres són éssers egòlatres, farcits de vanitat i que només van a la seva. No mereixen ni que se'ls menyspreï.

ÀNGEL: Aquest irreductible i persistent escepticisme teu significa un fracàs dolorós per a mi... Jo que intentava fer-te creure!

JUDITH: I ho aconseguies... Aconseguies fer-me creure en tu. No n'hi ha prou? Escolta: te'n recordes del primer dia de conèixer-nos? Quan ens presentaren?

ÀNGEL: Sí...

JUDITH: Te'n recordes que jo et vaig dir que eres un poeta? Aleshores tenia jo també la sensació que no eres com els altres. M'evocava una foscor densa, opressora..., i amb tu va aparèixer per a mi una llum petita, llunyana, que anà apropant-se, apropant-se... Em guiaves, m'aconsellaves..., i sense saber per què, jo et seguia. Jo tenia confiança en tu..., no en els altres, que continuo veient sargits de defectes i de mesquinesa. Només en tu...

ÀNGEL (*somrient amb tendresa*): Pobra Judith!... (*Posa suaument la mà sobre els cabells de la noia, però la seva expressió canvia i la retira quasi bruscamment.*) Fas malament de pensar així. Jo sóc com tothom. No, no em miris d'aquesta manera. És cert. També a vegades, moltes vegades, em trobo menyspreable, feble, odiós...

JUDITH: Tu?

ÀNGEL: Sí, jo... Moltes vegades, m'esgarrifa imaginar amb quina espantívola facilitat jo mancaria als meus deures més elementals, arruïnaria per sempre més la meva reputació d'home digne i em disposaria a llençar una paletada de llot sobre mi i sobre... d'altres.

JUDITH: Perquè tens escrúpols! Imagina't: escrúpols! És tot un luxe! Un altre al teu lloc, no hauria vacillat ni perdut el temps torturant-se.

ÀNGEL (*un xic anhelant*): Ho creus, això?

JUDITH: Sí... Només cal veure'ls. Si fossis com els altres, no dubtaries. Aniries a cercar directament el que desitges i ho prendries sense vacil·lacions. Heus ací el que faries si fossis com els altres. (*Una pausa. JUDITH ha dit tot això darrer, mig distreta. Contempla la posta per la tribuna.*)

ÀNGEL (*mormolant*): Sense vacil·lacions..., sense tortures..., sense dubtes... (*Avança sense que ella s'adoni del seu moviment, les mans crispades vers JUDITH, com si volgués prendre-la. Però les deixa caure una altra vegada.*) Oh, Judith!...

JUDITH (*que surt de la seva abstracció*): Què deies...?

ÀNGEL: Res, no deia res... (*Pausa.*) Què penses?

JUDITH: No pensava... Miro. Fa bonic veure morir el sol. Té una mort cruel. Sembla que es vagi dessagnant...

ÀNGEL: Però, fixa-t'hi: encara es resisteixen a morir. Encara llueix. Com pots mirar-te'l tan fixament? Et brillen els ulls d'una faisó estranya. Hi tens tot el foc de la posta.

JUDITH: Sí. No has provat mai de fer-ho? És una sensació estupenda. Me'l miro una estoneta amb els ulls molt oberts. M'enlluerna. Aleshores, tota la resta es transforma en ombres, desapareix... sembla que només existim el Sol i jo... (*Es gira cap a ÀNGEL.*) Veus? Ombres..., tot ombres... Tampoc ets més que una ombra, tu. No et veig la cara. Hi ha sempre una mena de taca blavosa entre tu i jo...

S'apropa a ÀNGEL i li posa les mans en els braços. ÀNGEL empal·lideix, s'estremeix i quasi tenalla JUDITH pels canells, s'alça.

ÀNGEL (*amb veu insegura i apassionada*): Judith!... És possible que no compreu? Que no ho compreu?

JUDITH (*ingènument*): Què és el que he de comprendre, Àngel?

ÀNGEL (*la deixa anar, abatut*): Perdona'm..., si no sé el que em dic! Perdona'm...

JUDITH (*entristida*): No... Perdona'm tu, amic meu. Sofreixes per alguna cosa i jo et faig mal amb la meua conversa superficial i les meues criaturades ridícules. Ja veus: tant que dic dels altres... No em guardis rancúnia.

Per la porta del fons, silenciosament, apareix EULÀLIA. Escolta un moment, però com que ÀNGEL i JUDITH romanen callats, entra i d'un moviment brusc fa girar l'interruptor elèctric que hi ha al costat del marc. El hall s'illumina.

EULÀLIA: No és necessari estalviar tanta llum, em sembla...

ÀNGEL: Ja esteu de tornada?

EULÀLIA: Només jo. Els altres encara s'hi han quedat. (*Avança cap al centre. A JUDITH:*) Hola!...

JUDITH (*senzillament*): Hola, Eulàlia.

EULÀLIA: Ja t'has rentat i canviat de roba? No? (*Lleument sarcàstica:*) Oh! I tantes presses que tenies! Has canviat d'idea de seguida que m'has vist prendre la porta?

ÀNGEL (*la mira fixament, quasi comprenent-la*): M'he entretingut fumant una cigarreta i parlant amb Judith. Has estat escassament deu minuts fora. Ara me n'hi vaig. A propòsit: a quina hora comença la festa?

EULÀLIA: Pots comptar. A tres quarts d'onze o a les onze.

ÀNGEL: Molt bé. Són dos quarts de set. Encara em queden quatre hores i mitja de tranquil·litat.

Surt per la segona dreta. Resten soles JUDITH i EULÀLIA. EULÀLIA s'asseu també, però en una de les cadires de la banda dreta de l'escenari.

JUDITH: M'ha dit Àngel que havíeu anat a convèncer la senyora Romeu...

EULÀLIA: Sí, perquè vingués a la *soirée*. En Romeu quasi ens ho ha demanat. Però no hi havia res a fer. És... neurastènica.

JUDITH (*somrient en comprendre l'allusió*): Sí?

EULÀLIA (*rient*): Em fa molta gràcia: poc mundana i reservada per una banda... I per l'altra, en canvi..., tothom sap el que succeeix, excepte el seu marit, naturalment. Això és molt corrent en aquesta mena de naturaleses... esquerpes. (*Amb reticència:*) Quasi infal·lible. Sota aquesta capa de sorruderia misantropa, acostumen a encobrir una manca absoluta de sentit moral i de decència.

JUDITH (*s'alça*): Què vols dir?

EULÀLIA (*sarcàsticament fingint tranquil·litat*): Què et passa? T'has encès molt aviat. Jo no he dit pas per tant!...

JUDITH: Oh, no és necessari que diguis gaire. Se't veuen de lluny la mala intenció i les ganes de barallar-te. Què vols dir?

EULÀLIA: Doncs, això. Després de tot, me n'alegro que t'hagis donat immediatament per al·ludida. Ens evita fer comèdia. Tenia ganes que es presentés l'ocasió per dir-te que no sóc tan «infeliç» com et penses... Que no em fico els ditets a la boca... Fa molt de temps que m'he adonat de tot.

JUDITH (*sense saber de què va, astoradíssima*): De tot? De què?

EULÀLIA: De tot. De l'habilíssima estratègia, de la tàctica excelsa, de les maniobres sublimes, que posa en joc Judith, la intel·lectual, la superior, Judith, la noia que no vol tractes amb la gent perquè la considera inferior, per prendre-li el marit a sa germana...

JUDITH (*portant-se les mans a la boca per a ofegar un crit*): Eulàlia!...

EULÀLIA: Qui ho havia de dir, no és això? Aquella bestiola sorruda s'ha tornat més comunicativa... Fins i tot és amable en ocasions. Dispensa als de casa seva el gran honor de dirigir-los la paraula. Però quan la dirigeix a Àngel, el seu cunyat i el motiu de la transformació. S'han fet tan amics...!

JUDITH (*que ja ha reaccionat, estrenyent les dents*): Calla!...

EULÀLIA: Em creies ingènua per a empassar-me el mite ridícul de l'amistat desinteressada? Dintre de tot, doncs, la innocent ets tu. Que les xerrameques animades i freqüents, allunyats de tothom, són producte d'una compenetració espiritual, que l'embadaliment amb què te'l mires és un pur platonisme, que la teva docilitat amb ell...

JUDITH (*amb gest terrible, apropant-se a ella*): Calla, et dic!... (*EULÀLIA calla atemorida. JUDITH s'inclina vers ella amenaçant, frenètica*): Has pogut creure això? Has pogut creure això?

EULÀLIA: Sí! Perquè és veritat!

JUDITH: Et sobrava raó quan deies que jo no tenia decència ni sentit moral... No en tinc! Si en tinguéssis, ara mateix et bufetejaria i t'escopiria tota mena d'insults a la cara! Fins que se m'acabessin les forces, fins que fos impotent per a pronunciar una sola paraula. Ets l'ésser més mesquí, més vil i més miserable de la terra. Ets la imatge de la roïndat i de la mala intenció. Res digne ni generós pot sortir de tu.

EULÀLIA: Judith!

JUDITH: Com ets tu capaç de comprendre un afecte veritable i profund, si mai no has estimat profundament i veritablement? Com pots fer-te càrrec del desinterès i de la bondat, si has estat sempre la personificació de l'egoisme? Com t'atreveixes a judicar sobre l'esperit, tu, que el tens atrofiat a còpia de superficialitats imbècils? Perquè ets eixorca de sentiments nobles, et penses que a tothom afecta la teva lamentable esterilitat!

EULÀLIA (*ja tapada, atemorida pel posat terrible de JUDITH*): Oh, calla!...

JUDITH: Naturalment! De quina manera podies creure tu en platonismes, si has estat fins fa poc atacada per la preocupació constant del *flirt*, i estàs ara enamorada del teu marit, de la manera més rudimentària i més brutal, sense comprendre'l, sense confiar-hi, sense estimar-te'!!... De quina forma pots creure en l'admiració, tu que tan sols t'has admirat a tu mateixa? Com pots tu capir aquesta veneració, aquest afecte immens que jo sento per Àngel?

EULÀLIA (*volent afectar un posat triomfant*): Ah! Ho confesses!...

JUDITH: Sí! Per mil·lèsima i una vegada ho confesso! Ell és com un Déu entre vosaltres. Vosaltres, hipòcrites, sòrdids i covards, no mereixeu ni mirar-vos-el. I tu, tu t'atreveixes a posar en dubte la seva honradesa, pensant que pugui mancar als seus deures! Quan és l'únic que creu en els deures i els compleix! Tu que pertany i has pertangut sempre a la «xusma» comediant i baladrera, t'atreveixes a posar en dubte la seva rectitud. Que bé que he fet d'odiar-vos!...

EULÀLIA: Et desemmascaraes!

JUDITH: No! Mai he intentat fingir el que sentia! Us he odiat sempre. Des que no us comprenia fins que us he comprès: amb més motius aleshores... Amb tota l'ànima! Amb tota l'ànima!...

EULÀLIA: Ets la vergonya de la nostra família. Un càstig!... Un càstig!...

Surt per la primera porta de la lateral dreta, vençuda, rosegant el mocador. JUDITH, perduda, l'empenta de la seva indignació, vacilla i seu en una cadira, la cara entre les mans, però sense plorar. Uns breus moments i apareix ÀNGEL per la segona porta. Va inquiet cap a JUDITH.

ÀNGEL: Què succeeix? Què passa, Judith?

JUDITH (s'alça): He tingut una escena terrible amb Eulàlia... Terrible!...

ÀNGEL: Què dius?

JUDITH: No m'hauria hagut de venir de nou. Ho havia d'esperar. Era inevitable. Diu..., diu que tu i que jo... (ÀNGEL deixa anar un sospir d'angoixa. Una pausa.) Però, escolta'm... Escolta'm i respon-me, tu que has estat el meu millor amic, el meu mestre, el meu guia en les tribulacions i en les angoixes... Amic meu, germà meu, escolta'm... És que no pot existir un lligam d'amistat pura entre tu i jo? Encara que ells no hi creguin..., encara que ells no puguin mantenir-lo entre ells..., no pot existir entre nosaltres. Entre tu, l'home més noble... i jo?

ÀNGEL (dominant-se per semblar tranquil): Sí, Judith..., pot existir... Però no et martiritzis així...

JUDITH: Jo tinc fe en tu, Àngel, ja t'ho he dit. Una fe absoluta en la superioritat dels teus sentiments. Jo sé que mai res tòrrid ni tèrbol es barreja amb ells..., no es barrejarà. Crec en tu.

Surt per la segona porta de la dreta. ÀNGEL, que ha fet un moviment per fermar-la, s'atura.

ÀNGEL (sol i mirant cap a la porta per on ha desaparegut JUDITH): I gosaries? Per la seva fe... Per la seva fe... Perquè ella no s'esfondri i deixi d'emparar-la..., calla, cor, calla!...

TELÓ I FI DE L'ACTE SEGON

Acte Tercer

Tres setmanes més tard. La mateixa decoració i moblament de l'acte primer.

Comença

A escena, asseguts, DÑA. CARMEN i JOAQUIM.

CARMEN: Vostè ho comprendrà, Joaquim. Jo no puc decidir res. Res en absolut.

JOAQUIM: No li demano pas que decideixi, senyora Isern: ja sé que no és un afer seu. Aquest pas que dono cap a vostè, el primer de tots, ha estat impulsat únicament pel desig de conèixer la seva opinió: per esbrinar si podia comptar amb el seu suport...

CARMEN: És clar, és clar que sí... Però el suport que puc prestar-li jo és, dissortadament, molt reduït... Vostè mereix totes les meves simpaties, pertany a una família distingidíssima, molt ben vista a la nostra bona societat... Per mi, encantada, ho pot ben creure!

JOAQUIM: Agraït i honradíssim, senyora Isern.

CARMEN: Però..., vostè ja ho veu: a assentir es limita la meva actuació. Encara si s'hagués tractat de M. Rosa o d'Eulàlia... Jo hi podria aconsellar, influir més o menys, ésser l'empenta que fa inclinar decididament la balança cap a un cantó... Però Judith! Vostè no es deu haver adonat encara com està allunyada Judith de nosaltres..., i de tothom. Ningú té el més petit ascendent damunt d'ella.

JOAQUIM: I malgrat tot jo necessitava el seu beneplàcit, senyora Isern... Ara que ja el tinc, em sembla que ha vingut a emparar-me un altre dret.

CARMEN: Tant de bo li serveixi per a quelcom! Cregui'm, que estic desconcertadíssima... Quan vostè ha dit el que volia... Li confesso que m'he quedat de pedra.

JOAQUIM: Però, per què?

CARMEN: Casar-se amb Judith!... Ja sé que és una cosa que jo no hauria de dir: després de tot, sóc la seva mare. Però, miri: l'astorament no em deixa ésser hipòcrita. Com s'ha pogut fixar en aquesta filla meva, Joaquim, com?

JOAQUIM: Estic enamorat d'ella, senyora Isern...

CARMEN: Però, ho diu de debò? Enamorat de Judith?

JOAQUIM: Enamoradíssim de Judith. No faig més que pensar-hi des del primer dia de conèixer-la. I tinc una única i immensa aspiració: fer-la la meva dona.

CARMEN: És increïble! No vull que pensi que desitjo desacreditar-la: Déu me'n guard! Però, digui'm: què ha pogut trobar-li a Judith? Una noia tan... «particular», per no dir-ho d'una altra manera. Permeti'm que dubti que vostè s'hagi fet càrrec del seu caràcter. No la coneix, no la pot conèixer. És la menys apropiada per a fer la felicitat d'un home.

JOAQUIM: Jo crec, al contrari, que és l'única capaç de fer la meva.

CARMEN: Feia temps que semblava que s'havia arranjat una mica. Però des que ha tornat de Vilaflorida torna a ésser la mateixa de sempre. És una incurable. Mai hagués pogut imaginar que ningú em fes aquesta petició que m'ha fet vostè..., que el seu geniot tingués cap atractiu per a ningú. Perdoni'm si fereixo les seves susceptibilitats d'enamorat... Diuen que l'amor porta una bena als ulls.

JOAQUIM (*somrient*): No pas el meu, senyora Isern... El meu es tragué la bena de seguida.

CARMEN: Aleshores, pitjor que pitjor... Allà vostè amb el seu amor savi i conscient... Jo no he deixat d'advertir-lo amb tota noblesa a despit dels meus deures de mare.

JOAQUIM (*imperceptiblement irònic*): I li dono les gràcies un cop més per la seva bona intenció... Però la veritat és aquesta i potser li sembli inversemblant: si estimo Judith, és... per tots aquests defectes que vostè li troba.

CARMEN: Ja és una excentricitat! Però, en fi: allà vostè. Digui-li-ho avui mateix, si vol, aquí... No trigarà gaire a arribar. Suposo que no farà la ximpleria de rebutjar-lo. Hauria de ballar de contenta.

M. ROSA (*pel fons a la dreta*): Qui és la que ha de ballar de contenta? Jo, potser?

JOAQUIM: Hola, Maria Rosa!...

M. ROSA: Hola, irònic... Que..., li fas rodar el cap a la mamà amb agudeses? Ets un ésser sense pietat: t'aprofites que ella no ha fet cultura física i que no es pot defensar amb bons crochets d'esquerra, eh? (*Apunta amb el puny clos a la mandíbula de JOAQUIM.*)

CARMEN: Dius unes coses més estranyes, Maria Rosa...

JOAQUIM: Coses del 1936, senyora Isern. Al segle dinou, les filles d'Eva es defensaven amb mira-

des o amb llagrimetes oportunes... Ara, *crochets* i *uppercuts* a tot drap. És més expeditiu.

M. ROSA: Je! I tant se me'n dóna! És que t'haguessis apiadat de mi, facinerós, aquest mes passat a Vilaflorida, si t'hagués pregat amb mirades o amb llagrimetes que no deixessis anar més ironies i que renunciessis a pronunciar sempre la darrera paraula? No! Per això, quan ja estava tipa de tanta mordacitat, et donava un bon cop de llibre a la closca... En portava sempre algun a prevenció, quan sospitava que t'havia de trobar. Al poble em prenen per una intel·lectual.

JOAQUIM: I sempre novel·les d'en Dumas o d'en Dostoievski. Amb enquadernacions solidíssimes.

M. ROSA: Una llàstima que no fossin de cartó pedra.

CARMEN: Ets del més escandalosament salvatge que he conegut, filleta. Oh! Això no és una noia. És un *cowboy*.

M. ROSA: Que més voldria jo! De segur que es diverteixen més els *cowboys* que les senyoretes barcelonines. Però encara m'hauria fet més il·lusió si m'haguessis comparat amb un pirata xinès.

CARMEN: Ets incorregible.

M. ROSA: Assemblar-me a un pirata xinès és el compendi de totes les meves aspiracions. T'ho dic, mamà, perquè ho sàpigues per a una altra ocasió quan intentis descobrir-me analogies amb algú.

JOAQUIM (*rient*): La meva enhorabona, Maria Rosa. Et va prosperant el cinisme.

M. ROSA: Psé!... Les teves lliçons, mestre insigne... Escolta: parlant de tot i secretament: no tens ganes de prendre un còctel?

JOAQUIM: Un còctel, ara?

M. ROSA: Sí, ara, ara... Fes la mercè de dir que sí que en tens ganes, home. Quina diplomàcia de pa sucat!... L'aprenent de *cowboy* i de pirata xinès s'està morint per un còctel..., i no sap com fer-s'ho.

JOAQUIM: L'aprenent de *cowboy* deu elaborar uns còctels detestables.

M. ROSA: Injúria! Amb els teus dubtes respecte a les meves habilitats m'has ferit les pregoneses de l'ànima. Com a càstig, vindràs ara mateix amb mi al menjador i te'n prepararé un a base de benzina. Obeeix, esclau!...

JOAQUIM: Ja veu, senyora Isern, com sóc l'home més dissortat de la terra. En cinc minuts m'han dit irònic, facinerós i mestre insigne..., per a acabar en la condició d'esclau d'un propòsit de pirata xinès..., i obligat, com a càstig, a beure una de les seves infernals combinacions. Una calamitat no ve mai sola.

M. ROSA: Té raó amb això, mamà. Ara m'explico per què a la Cristina Vilarol l'acompanya sempre el seu marit.

CARMEN: Calla, calla... (JOAQUIM i M. ROSA *riuen*.) Quan tinguis una mica de formalitat...

Surten pel fons a l'esquerra. Resta l'escena sola un moment. Entra ÀNGEL precedit d'ANTON pel fons a la dreta.

ANTON: Passi, passi, senyoret Àngel. Vaig tot seguit a avisar les senyores.

ÀNGEL (*aturant-lo*): No, no és necessari, no les molestis. Únicament haig de dir unes paraules a la senyoreta Judith. Hi és?

ANTON: No ha arribat encara, però no pot trigar. Si el senyoret Àngel es volgués esperar un moment...

ÀNGEL: Esperaré, gràcies, Anton. Recorda't de dir-li quan arribi que jo sóc aquí.

ANTON: Sí, senyoret Àngel... *(Para l'orella.)* Està de sort, senyoret Àngel. Sento la senyoreta Judith al rebedor.

ÀNGEL *(impacient)*: Tu creus?

ANTON: Sí, no es pot confondre. Té una manera suau de trepitjar, però jo la sento. *(Surt al passadís.)* No li ho deia? Aquí la té. *(Es retira en el moment que entra JUDITH pel fons a la dreta amb vestit de carrer.)*

JUDITH *(li dona les mans quasi emocionada)*: Oh! Ets tu, Àngel!...

ÀNGEL: Jo mateix, menuda!...

JUDITH: Tants dies sense veure't. Tants dies!... Des que vaig marxar de Vilaflorida, l'endemà de..., aquella escena tan ingrata..., recordes? *(Transició.)* Has vingut per mi?

ÀNGEL: Sí, només per tu.

JUDITH: Com t'ho agraeixo, Àngel. Si sabessis! Tinc tanta necessitat de tu! Quan deixo de rebre la teva influència..., tot torna a ésser com abans..., tot s'enfosqueix una altra vegada!...

ÀNGEL: Judith, és això el que vinc a sentir-te dir..., i a dir-te jo.

JUDITH *(sense comprendre)*: Tu?

ÀNGEL: Jo... Decidit a acabar amb el suplici del meu silenci... No puc callar més. T'ho he de confessar, Judith, jo també tinc una immensa, una infinita necessitat de tu. Jo no puc viure sense tu. El meu esforç i les meves lluites han estat estèrils: he arribat al convenciment que res m'interessa ni m'apassiona, res desitjo, res estimo... més que tu!...

JUDITH *(molt sorpresa)*: Què dius, Àngel?

ÀNGEL: M'havia donat paraules a mi mateix, havia fet juraments solemnes de mutisme..., però no puc guardar-los. He sofert prou dissimulant, fingint, dominant-me, contenint aquelles paraules que em volien sortir dels llavis sempre que estaves a prop meu. «Judith, mira'm... És possible que siguis tan cega? No veus... que et vull, Judith, amb tota la força de la meva ànima?»

JUDITH *(esgarrifada)*: Oh, Àngel!...

ÀNGEL *(sense aturar-se)*: Tu has anat penetrant en ella com un verí lent, silenciós, que hom no té coratge de rebutjar, com un coltell que es va ficant a poc a poc dintre de la carn, obrint una ferida inguarible... A cada moment quan tu te m'apropes..., em mires..., o em somrius, jo haig de cloure els punys... i mossegar-me per a tancar en mi aquesta emoció que m'empeny a agafar-te, a estrènyer-te contra el cor i a dir-te que totes les meves il·lusions, tots els meus anhels, vénen de tu per a tornar a tu!...

JUDITH: Calla, calla! Estàs boig! No saps què dius!...

ÀNGEL: Sí que ho sé! Ho he repetit tantes vegades: en somnis, entre dents, en veu altra quan ningú podia sentir-me: «t'estimo..., t'estimo..., t'estimo!...» Aquesta veritat incontrarestable fa empal·lidir els deures i els dubtes i els escrúpols..., fa anar a terra tot el castell dels prejudicis, perquè és més intensa, és més vibrant que tot!...

JUDITH: Així, Eulàlia... tenia raó? Feia bé de no creure en el desinterès ni en la puresa de la nostra amistat? Quin sarcasme! I jo que et vaig defensar, que t'hauria defensat fins al darrer alè de vida! Que ridícula, que innoble la meva indignació d'aleshores!...

ÀNGEL: Per pietat, Judith!...

JUDITH: Haver cridat i amenaçat i desafiat tant..., per això! Propugnar la teva superioritat sobre tots els altres, la teva dignitat com a exemplar únic de dignitat humana, perquè s'acabi descobrint que ets com els altres, amb les seves mateixes febleses i xacres repugnants! Que vens a proposar-me? T'hi has fixat? Se n'ha fet càrrec la teva consciència d'home recte?

ÀNGEL: Se n'ha fet càrrec el meu cor d'home, d'home abans que tot. Escolta, Judith: hi ha deures i escrúpols mentre no existeixin realitats que els aniquilin, els desvirtuin i posin de relleu tota la seva insignificança.

JUDITH: Mentre es cregui en ells i siguin prou arrelats per subsistir a través de totes les passions... Àngel, tu eres l'únic baluard de la meua fe. El que em salvava encara de l'escepticisme agre i absolut que tant condemnaves: vaig dir-t'ho aquella tarda a Vilaflorida. I ja veus: he hagut d'anar a raure a ell. Ja no puc confiar en res. L'únic baluard de la meua pobra fe ha caigut per sempre.

ÀNGEL: És més important encara obrir-te els ulls, fer-te comprendre... És més important fer-te descobrir que tu també em vols, que no pas conservar la teva fe.

JUDITH (*una pausa; lentament*): Que jo et vull? No. No! Estàs errat! Mai t'he volgut així.

ÀNGEL: Però, Judith... T'adones del que dius? O és que vols fer per sempre la dissort de tots dos? Tu m'estimes també..., n'estic segur!... Has confós el teu sentiment! L'has desconegut... Tu em vols també!...

JUDITH (*en el mateix to somort i monòton de veu*): Mai t'he volgut així. Jo no estic obcecada. No hi ha res que m'empenyi a cometre follies. Mai he tingut cap dubte respecte a això.

ÀNGEL: Judith!...

JUDITH: Jo no estic disposada a seguir-te ni a lliurar-te la meua vida. Ara veig tot el que tenien de superficials aquests lligams d'amistat entre tu i jo, i que jo creia tan profunds...

ÀNGEL: I ara veig jo també que tots els que afirmen que ets insensible i ets cruel tenen raó. No els volia donar crèdit, però és indubtable que se'l mereixen. No et fan pietat els altres, ni comprens el seu sofriment. Tant se te'n dóna tot!...

JUDITH (*baixa el cap per a amagar la seva torbació*): Sí. Tant se me'n dóna. Primer sóc jo.

ÀNGEL: Tens l'ànima eixuta. Sempre, abans d'estimar, sospesaràs si el teu afecte et comporta algun sacrifici. Si te'l comporta, el rebutjaràs sense mirar fer la dissort de qui sigui.

JUDITH (*foscament*): Vés-te'n, Àngel!...

ÀNGEL: Sí, adéu.

Surt amb decisió pel fons a la dreta. JUDITH queda immòbil, aclaparada, al cantó dret de l'escena. Una pausa. Una vegada transcorreguda aquesta pausa, apareixen per la porta esquerra del fons, DÑA. CARMEN i JOAQUIM.

JOAQUIM: Aprofito que Maria Rosa no ens pugui sentir, senyora Isern, per desmentir les asseveracions que he fet al menjador: he torbat el còctel deliciós.

CARMEN: Quina mania de portar-se sempre la contrària. Vostè, Joaquim, és la imatge de l'esperit de contradicció.

JOAQUIM (*rient*): Potser sí... Però, què seria la vida si sempre estiguéssim tots d'acord! No li sembla? (DÑA. CARMEN somriu i belluga el cap a dreta i a esquerra. JOAQUIM es dirigeix cap a JUDITH:) Bona tarda, Judith... Com està?

JUDITH (*distreta*): Bona tarda, Joaquim... És tota una sorpresa trobar-lo aquí.

JOAQUIM: M'he pres la llibertat de venir a visitar-les. Tal vegada he pecat d'inoportú, però la temptació era tan forta que no m'ha estat pas possible resistir-la.

CARMEN: Per Déu! Vol callar? Vostè sap que a casa nostra serà sempre ben rebut, perquè tots sentim per vostè una especialíssima simpatia. No és cert, Judith?

JUDITH (*sempre amb el seu aire d'allunyament*): Sí, mamà...

JOAQUIM: A més a més, m'era indispensable veure la seva mamà per parlar-li de...

CARMEN (*interrompent-lo amb pressa*): Un assumpte... Volia consultar-me un assumpte d'una relativa importància.

Llença a JOAQUIM una mirada com de convenciment.

JUDITH (*com si divagués*): Sí?

CARMEN: Sí. Es diu que els vells són bons consellers!...

JOAQUIM: En el cas de creure en semblant aforisme, jo no hauria vingut que m'aconsellés vostè, senyora lsern...

CARMEN (*somrient innegablement*): Molt gentil... Però sempre a força de contradir. (*Transició.*) Oh! Ara recordo que m'he oblidat d'encarregar quelcom al criat. Judith, atén uns moments al senyor Vilà. M'excusarà, veritat? Torno de seguida.

JOAQUIM: Mancaria altra cosa!...

CARMEN (*ja a la llinda de la porta dreta del fons*): Cada dia em flaqueja més la memòria. És terrible! Fins d'aquí a uns moments!...

Surt.

JUDITH (*després d'una pausa, dominant-se i volent ésser amable*): Per què no seu?

JOAQUIM: Gràcies!... (*Ho fa al costat d'ella.*) Són freqüents aquests atacs d'amnèsia que sofreix la seva mamà?

JUDITH: Amnèsia? No ho sé. Mai no ho havia notat.

JOAQUIM: Aleshores, quasi estic inclinat a creure que el seu oblit no passa d'ésser una habilíssima maniobra per deixar-nos sols.

JUDITH (*intentant somriure*): No faci novelles. La meva mare sap perfectament que jo no sóc pas la persona més apropiada perquè se li puguin fer visites.

JOAQUIM: Però sap també que jo necessito dir-li coses molt importants i transcendents..., almenys, per mi. Judith, és indispensable prescindir de circumloquis. Jo sóc un home franc. Odio les giragonses descrites al voltant d'un tema que no es té el coratge d'atacar directament!...

JUDITH (*somrient*): Les està descrivint malgrat la seva salvatge rancúnia.

JOAQUIM (*somrient també*): Potser té raó. Malbarataré el formós propòsit de la senyora lsern; tornarà i jo encara no hauré tingut temps d'entrar en matèria. No tinc excusa. (*Transició. Molt decidit*) Bé. Recorda, Judith, la nostra darrera conversa?

JUDITH: Va ésser a Vilaflorida, el dia abans de marxar jo.

JOAQUIM: Sortosament vostè no ha heretat l'amnèsia de la seva mamà. Això ja em fa bastant feliç. Recorda que vaig dir-li que si l'hagués conegut un any i mig enrere m'hauria enamorat de vostè?

JUDITH: Sí... O una cosa per l'estil. Aquella tarda estava de molt bon humor.

JOAQUIM: No. Estava amnèsic. És una aventura de desmemoriats. Em vaig oblidar d'afegir que m'hauria enamorat un any i mig abans, de la mateixa i fatal manera que m'havia enamorat de vostè, coneixent-la un any i mig més tard.

JUDITH (*se'l mira; hi ha una pausa*): Si sabés, Joaquim, les poques ganes que tinc de plaguejar...

JOAQUIM: No plaguejo, Judith. Parlo seriosament. Estic enamorat de vostè d'una manera afrosa [*sic*]..., quasi ridícula per ésser com sóc, en ple segle vint i no a l'època de les Creuades. Li confesso amb avergonyiment, per la cursileria que això representa, que no penso més que en vostè.

JUDITH (*sospirant aclaparada*): Oh!...

JOAQUIM: Jo voldria que vostè es fes càrrec del que jo l'estimo, Judith, del que jo seria capaç perquè vostè no se separés ja mai més de mi, perquè fos la meva companya per sempre... Ara és quan hom s'adona del poc valor expressiu de les paraules, de com queden els sentiments inèdits, per no trobar un mitjà per exterioritzar-se. Però, Judith, ningú l'ha volgut mai amb més intensitat, ni amb més noblesa que jo. Ho pot creure...

JUDITH: Ho crec. Ho crec, Joaquim... I vostè no sap de quina manera m'entristeix no poder-li correspondre aquest afecte tan sincer...

JOAQUIM: Judith...

JUDITH (*alçant-se amb un moviment bruscat*): Joaquim, jo sóc una pobra dona maleïda. Estic condemnada per sempre a l'angoixa i a la inquietud i a les llàgrimes. Mai hi haurà a la meva existència una mica de pau d'esperit!...

JOAQUIM: Em fa mal sentir-la parlar així...

JUDITH: Escolti'm, Joaquim... Escolta'm... Jo voldria estimar-te... Jo voldria trobar en tu aquesta pau, tant de temps cercada. Estimar-te: ets bo, ets intelligent, t'ho mereixes. Però, escolta'm, Joaquim, necessito parlar... Hi ha ací dins una força que m'obliga, que em domina..., després d'ell, ets tu l'únic que pot comprendre... Necessito dir-te, que si no puc ésser teva, és perquè el vull a ell...

JOAQUIM (*lentament*): Àngel...

JUDITH: Sí. Jo no ho sabia. Ignorava que el volia amb aquest amor culpable i il·lícit. Havia estat el meu millor amic, després del meu pare. M'havia fet creure en la bellesa, en la bondat, en l'encís de les coses... Després de conèixer-lo, la meua vida era una altra. Però jo no podia comprendre, jo no podia comprendre de quina manera l'adorava! Per això, quan ell fa uns moments aquí...

JOAQUIM: Ha vingut?

JUDITH: Sí. Ha vingut a dir-me que no podia viure sense mi, que estava disposat a deixar-ho tot per mi: casa, nom, dignitat. Ha estat aleshores que jo m'he adonat que també el volia. Que era inútil la meua resistència a conèixer la naturalesa de l'emoció que m'anava envaint, desvetllada per les seves paraules... I mentre el rebutjava, mentre l'allunyava, uns mots sortien del cor i pujaven turbulents, fins a la gorja, pugnans per deslliurar-se: «No te'n vagis, Àngel... No te'n vagis! Sí, sóc tota teva! Què serà de mi, sense tu?»

JOAQUIM: Pobra Judith!... Pobreta abnegada Judith! Per què m'has explicat tot això? No veus que si t'admirava, t'admiro ara infinitament més?

JUDITH (*amb la veu tremolosa*): Perdona'm, Joaquim. Les paraules de dolor que no es diuen cremen i torturen com un ferro roent. Perdona'm...

JOAQUIM: Jo sabia esperar, Judith... Jo esperaria sempre...

JUDITH: No... És inútil. Et dono les gràcies, però és inútil. El meu cor és rebel i mai vol anar pels camins que jo li assenyalo: aquesta és la causa de la meva dissort. No vull enganyar-te ni donar-te esperances que jo sé que mai veuries realitzades.

CARMEN (*pel fons a la dreta*): És una calamitat aquesta poca comprensió del servei... M'han entretingut fins ara.

JOAQUIM: Arriba a punt per acomiadar-me, senyora lsern...

CARMEN: Com? Ja vol anar-se'n?

JOAQUIM: Sí. És molt tard i encara haig de fer una pila de coses urgents. Senyora... (*S'inclina.*)

CARMEN (*allargant-li la mà*): Encisada de la seva visita. I ja ho sap: sempre que tingui gust...

JOAQUIM: Gràcies, senyora. (*Es gira vers JUDITH.*) Adéu, Judith!...

JUDITH (*li estreny la mà amb força i diu quasi en veu baixa*): Adéu!...

JOAQUIM (*dominant-se, a D'ÑA. CARMEN*): Acomiadi'm de Maria Rosa. (*Va cap al fons a la dreta.*)

Però, sobretot, no li digui això del còctell!...

CARMEN (*rient*): Quin xicot!... No s'oblidi de donar molts records de part nostra a la seva mamà. (*Surten al corredor. Dirigint-se a ANTON que no surt*) Anton, acompanya el senyor..., a reveure. (*Torna a entrar. Mira JUDITH, que ha restat immòbil.*)

JUDITH (*després d'una pausa*): Mamà...

CARMEN (*sense poder amagar la seva curiositat*): Què?

JUDITH: Desitjo demanar-te una cosa. Espero que no hi oposaràs cap inconvenient.

CARMEN: De què es tracta? Parla!...

JUDITH: Vull sortir cap a Alemanya la setmana entrant, mamà.

CARMEN (*quasi donant un salt de sorpresa*): Què dius?

JUDITH: Això. Anar-me'n a Alemanya per una temporada. Un any o dos... Sóc llicenciada en ciències químiques. Vull perfeccionar els meus estudis. Suposo que això no significa cap contrarietat grossa per a tu.

CARMEN (*encara sobtada*): No, no..., de cap manera. Pots anar-te'n quan et sembli!...

JUDITH: Gràcies, mamà... (*Va per anar-se'n dirigint-se cap a la porta lateral esquerra.*)

CARMEN: Espera un moment. (*JUDITH s'atura.*) T'ha... t'ha parlat en Joaquim Vilà?

JUDITH: Sí.

CARMEN: Però..., en una forma concreta? No sé si m'entens... T'ha dit quelcom referent a les seves intencions... cap a tu?

JUDITH: Sí, m'ho ha dit.

CARMEN: I... i què?

JUDITH: No m'interessa. Això és tot.

CARMEN: Però, pensa-t'ho bé, filleta! És un partit magnífic. Del bo i millor... Quantes envejarien la teva sort. Noble, riquíssim...

JUDITH: No m'interessa... (*M. ROSA apareix per la porta esquerra del fons. Transició.*) He de renovar el meu passaport. És possible que em demanin la teva autorització. Hi puc comptar, no és cert?

CARMEN: Segurament!...

JUDITH: Gràcies, mamà, una vegada més... (*Surt per la porta lateral esquerra. Una pausa. Mare i filla es miren. Per fi, D'ÑA. CARMEN explota.*)

CARMEN: Però..., tu has vist?

M. ROSA: On vol anar-se'n?

CARMEN: A Alemanya! Per una «temporadeta» d'un any o dos. És inconcebible!...

M. ROSA: Inconcebible? Per què? De la manera que ella és, això t'ho podies esperar un dia o altre.

CARMEN: Però si tu no coneixes de la missa la meitat! Saps a què ha vingut en Joaquim Vilà?

M. ROSA: A què?

CARMEN: A demanar-me-la! Imagina't... M'ha dit que estava enamoradíssim d'ella, que volia casar-s'hi... Els he deixat sols perquè pogués parlar-li... Se li ha declarat pel que es veu...

M. ROSA (*sense poder-se'n avenir*): Oh!...

CARMEN (*sense aturar-se*): ... i no me li dóna carabassa? Ella a en Joaquim Vilà!... Un xicot que fa sospirar a més de quatre marqueses milionàries..., i a les seves respectives mamàs...

M. ROSA: Quin luxe!...

CARMEN: Diu que «no li interessa». Més s'estima anar-se'n a Alemanya a estudiar química! No li interessa! Què és el que deu interessar-li a ella?

M. ROSA: Res més que ella mateixa, mamà.

CARMEN: Sí... No té afecte ni és capaç de sentir inclinació cap a ningú... És l'ésser exclusivament egoista... (*Transició.*) Però..., després de tot, pitjor per a ella! No sabrà mai què és l'amor, ni què és la tendresa... ni quin regust tan dolç tenen a vegades els sacrificis. Aquesta, aquesta és la veritable tragèdia dels insensibles.

TELÓ

FI DE LA COMÈDIA